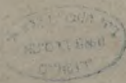

7
11
מִן הַיָּא לֵךְ לֹוּ בֶן גַּח שׁוֹם פֶּה נִתְחַלל וְנִסְיָם פִּתְחָה
בְּשַׁנַּת שְׁלֹשׁ יָחִישׁ חֲזִיחַ לְמַלְכוּת וְהוֹיָקִים עַר כְּלִשְׁמָה
וְהוֹיָקִים וְנִפְנִסָה הַשְּׁנָה הַרְבִּיעִית כִּי כֵן בְּתוֹכָהּ בְּסֵפֶר יִרְמִיָה
כִּי הַשְּׁנָה הַרְבִּיעִית לַיהוֹיָקִים הִיא הַשְּׁנָה הָאֲשׁוֹנָה לְנִכּוּבְהַנְצַח
וְרַבִּים כְּמוֹ זֶה בְּסֵפֶר מַלְכִים כְּמוֹ שֶׁבִיאָרְנוּ שָׁמָּה חֲזַק וְאֵם
הַגְּלָה אֹתוֹ נִכּוּבְהַנְצַח וְאִסָּה אֹתוֹ בְּנַחֲשׁוּשְׁתִּים כְּמוֹ שֶׁנֹּכַח
בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים וְלִקְחַ מִקְצֵת כְּלוּ בֵּית הָאֱלֹהִים וְאַחֶרֶץ זֶה
שֶׁבְּלִירוּשָׁלַיִם לְמַלְכוּתוֹ וְעַכְשָׁה מֶלֶךְ כְּבַל שְׁלֹשׁ שָׁנִים כְּמוֹ
שֶׁנֹּכַח בְּסֵפֶר מַלְכִים וְאַחֶרֶץ זֶה מֵרַדְדוֹ כִּי וְכִאֲשֶׁר שָׁלְמוֹ אַחֶר
עֶשֶׂר שָׁנִים בֹּא נִכּוּבְהַנְצַח וְהִיא מְגַלְהָ אֹתוֹ וְיִרְמִיָה שָׁמַת
בְּרֹדֶךְ וְלֹא נִקְבַר וְהִיתָה נִכְלָתוֹ לִקְרָה בְּלִילָה וְלִחֹרֶב בְּיוֹם
בֵּן בֶּן נִתְנַסָּה יְרֵמִיָה וְשָׁמָּה שָׁאֵמֶם עָלָיו שֶׁחֹבֵב וְהַשְּׁלֵךְ לַמַּעֲלָה
מִהַלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם הוּא לְהַעִיב עַל חֹזֶק הַנְּצַחֲתָם אֹתוֹ
מִיְרוּשָׁלַיִם בְּאֵץ לְחַבְּוֹתוֹ וְהַשְּׁלִיכָהּ וְיִרְמִיָה שָׁלַח הַרְגוֹ נִכּוּבְהַ
נְצַח כִּי כִכַר נִאֲמַר עָלָיו בְּסֵפֶר מַלְכִים וְיִשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם
אֲבוֹתָיו וְאֵץ הַרְגוּהוּ הִיָּה בְּסֵפֶר זֶה וְלֹאֵת הַסְּבָה מֶלֶךְ אַחֲרָיו
יְהוֹיָכִן בְּנֵוֹ עַר שֶׁשָׁכַב נִכּוּבְהַנְצַח עָלָיו וְהַגְּלָהּ בְּהַגְּלוֹתוֹ אֹתוֹ
אֲבִיו וְיִתֵּן הַ בִּירוֹ אֵת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְגַם יִרְדֹּעַ כִּי
כִכַר גָּלוּ שָׁם אֹדְנִיָה חֲנַנְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְעֹדְרִיָה כְּמוֹ שֶׁסִּיפֶר בּוֹ
הַמְּקוֹם וְלוֹהָ אֵם עַל יְהוֹיָקִים וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר גָּלוּ עִמָּו וְיִכְיָאֵם
אַרְצָה שְׁנַעַר בֵּית אֱלֹהֵי הַל שְׁכַנָּה הַבִּיא אֱלֹהֵי הַגּוֹלִים לְאַרְצָה
בְּכָל שָׁשִׁם בֵּית אֱלֹהֵי וְאוֹלָם הַכְּלִים הַבִּיא בֵּית אֱלֹהֵי וְהִנֵּה
אֵם בְּסֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים שֶׁכִכַר נִתְנַסַּם בְּהִיכְלוֹ כְּכָל יִרְמִיָה
שֶׁהִיכְלוֹ הִיָּה בֵּית אֹצֵר אֱלֹהֵי וְיֹאמַר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפַּנּוֹ רַב
דִּיִּסְוֹ הַל שְׁכַכַר אֹמֵר לְאַשְׁפַּנּוֹ גְּרוּל סְרִיסוֹ שִׁבִּיא אֱלֹוֹ

RI 8° 82 A 512

ילדים מבני ישראל ויהיו גב מודע המלוכה ויהיה בהם גב
הפרתמים והם שרים ופחות ילדים שאין בהם כל מום
מחסרון אבר ולא בצורתם ורצה שיהיו ילדים ובלתי רבי
השנים כרי שיוכלו יותר לגדלם ולהגדלם כפכסי מלכות
ויהיו שוכי מראה כרו שיהיו דאויין לכא כהיכל מלך ויהיו
משכילים בכל חכמה כלל שיהיו משכילים ונודעים בכל
החכמות ויהיו נודעים בינה ודעת כלל שירעו המאמר הנאמ
בחכמה ואם הוא עמוק יזכי כמו אלו ראויין ולכא כהיכל
מלך וזמבני מהע הרצון כמדע סתר כענין שאמה גם
כמהעך מלך א תקלל זהרצון כו שוכינו החירות והמשלים
וענין כוה שקרא בינה כי הוא הוצאת הכה מרכב זה ממנו
זהנה היו בות שלש מדרגות האחת שישכילו ענין החכמות
השנות שוכינו הלשונות הקצרים והעמוקים שיהיו לחכמים
בחכמות והשלושית שוכינו בחיבורות וכו כמסלים וזאשך כח
בהם לעמית בהיכל מלך כאלו תאמר שמושלים בעצמם
לעמוד כפכסי המלוכה שלא יהיו ולא יתעשו וזמה
שירמה לזה ושלא יחפוו נקביהם ושיוכלו לעמוד בזולת
ישיבה ומה שרומה לזה ויהיו גב נכונים ללמד ספר כשרי
ולשונם וימן להם המלך הל שכבר הכין שיתנו להם מפת
שיהיה מתוקן למאכל המל זמין משתיו כי כבר היה שותה
יינות מתחלפים וצוה המלך לגהלם שנים שלש כוה האופן
ללמד ספר ולשון כשרים כרו שיוכלו לעמוד לפניו מצד
חכמתם ומוסרם ויהיו בהם מבני יהודה ומה שאלך לא
היו מודע המלוכה ולא מהפרתמים ולזה ייחסם לשבטם
וישם שם לרניא בלשצת ורמה שכבה הכיר מעלת
הניא וחכמתו העצומה ולזה קרא שמו בלשצת כשם אזה
נכוכרצת כמן שאמ אחר זה וירמה ששאר השמות ששם
לחנניה מישא ועוריה היו שמות לאילים או שמות חכמי

גדולים מפורסמים בכלל וזה נישם הנא על לבד אטור לא
יתגאל כפת וגו' קבלת בפ' זה מהרב אסונא אבר על כי יתגאל
הפך מענין גואל וקרונו בממלות נשחש שהוא הפך מענין
שורש ודעה בו עקודת שדשים והתצון וכו' גפ של א' יפסור
גואינו כי אם יאכלו מפת בגנים תהם או ישתו מיינס והיה
סבה שתרכבה האהבה בינם ואולי ותחתנו זה כזה זמפני זה
גזרו דול על אינס משום מנותהסזעם כל זה לא יכלו למנעם
מפני זה כי ככה התחתנו דרכם מהם עם הזרנים כמו שנזכר
בספר עורא וזהו היה ענין זה כענין שמשון שה התחכם
להצילו ממה שנפל בו בסוף צוה שיריה צויריה מהבטן ער
יום מותו כי זה ממה שימנע ההכרל בערנות זהנה לפי זה
הפי שהוא נכון מאד נוכל לפרש שיתגאל מענין טינוף
ולכלוך והרצון בו שלא יביאה על ישראל להתגאל כדעות
ההם וכמנהגיהם כי זה יהיה סבה להתחתן בהם וההתחתנו
יהיה סבה להמשך בפעולותיהם ומאמונתם ויתן האלהים את
דניאל לחסד ולרחמי הנה אמר זה נפ' לל' יתקדו נשוא חן
בעיניו היה פועם עליו על שהיה מכות פת המלך ומשתיו
מלאכלו ומלשתותו לו חיה מסם זה ופודיע למלך גלזה כשח
בו שלא יגלה סודו למה יראה פניכם וזעפים דל שלא
יראה מראיכ טוב כמראה הילד האחד הדומי לפס מפני
העדר המזון הראוי לכם כי זה יסכפ' פנכם חדוש הירקות
והרוזן כפנים וחייבתם את ראשי למלך דל שיצוה לכרות
ראשי ויאמ' דניאל המלצר הנה המלצר הזה הוא האיש
אשר הפקיד אותו שר הסריסים מאכלם ומשתם לדניאל
וחביריו זירמה שהמאמ' הראשון היה לשר הסריסים והיה
שם המלצר וכאשר ראה דניאל שלא הסכי בזה שר הסריסי'
השלים הענין עם המלצר וביקש ממנו שינסה אותם ער
ימים עשרה כי בכמו זה הזמן יוכר להם אם יזקו באלו

המאכלים והמשקים ואמר שיתנו להם מן הוידעונים לאכול
והם הודעים הנאכלים כמו שהם כשיכושלו בקררה כמו
האורז ריש בלעו ומיני קטנית כלם ומהם זרעים עגולים
מועילים מאד למחוממים הם הנקראים בערבי מאס
ובלעו פירוש ומאן ימצאו שאינם עגולי אבל יש להם חרור
בצר אחר ואלו הם מועילים מאד לנקות הכבד ולפתוח
סתומיו ר"ל מי כשולם והם הנקרא ציריש בלעו ומהם
שחורים ומהם לכני ומהם ארומי נראה מראהן טוב
ובראי כשר ר"ל שהיו שמנים לא רדים מרע והשכל ככל
ספר וחכמה ר"ל שהיו יודעים ככל ספר ומפני זה יתבאר
שבכר היו וזרעים ספר ולשון כשרים והיו משכילים ככל
חכמה והוא ענין החכמה בעצמה לא מצר מה שהיא
נתנת ורניא הכין ככל חוון שבא בחירות לאי זה ענין היה
חירה או משל וכוה האופן ג' הבין בחלומות הצודקים
הבאים בחירה ומשל לאי זה ענין היה חירה ומשל והנה
היה לו כח נבואי באופן מה וכמקצת הימי אשר אמר וגו'
ר"ל שלא הוצרכו להם כל השנים שלש ללמד ספר ולשון
כשרים כי במקצת הזמן ההוא למרו זה או יהיה הרצון בו
ולסוף הימים בענין אמר מקץ שכע שנים תעשה שמטה
והוא הנכון כי כבר צוה המלך לגרלם שנים שלש ואחר
ינסה אותם אי זה מהם יעמור לפניו וידבר אתם המלך
ידמה שהמלך היה חכם ולזה הכיר שרניא וחכיריו חכמים
מאד יותר מכל החרטומים והאשפים אשר היו כמלכותו
וירמה שהחרטומים הם שיודעים לעשות התחבולות טבעי
ידמו בהם שיעשו דברים נפלאים מוולת שיהיה כן ואלו
הפעולות עושין אותן בסתר כרי שלא יתבאר כמה עשו זה
כי אולי לא ישתכחו בפעולותיהם כשידעו הרואים הסכות
אשר בהם עשו מה שעשו ולזה זכרה התורה שחרטומי

מצרים היו עושין מעשיהן בלהט ואשפים הוא שם לפי מה
שאחשוב מענין נשף והם נקראים כן מפני הביטם ובפשיפם
על תנועת הוככים וזהם צדקתם חכמת הכופנים ופסיה
ששפע מהם בעולם השפל והחחטומים כמו שאמרנו בקיאי
בחכמת הטבע וכמה שימשך בהרצנים הטבעיים שז' כמו
התכונות והרמיונות והמחשבות הנמשכות ממוג מוג
בתקופת השנה זריוס והזאמר עשר ידות להורות על גדול
חכמתם מחכמת אובפלים רבים ויהי רניא עד שנה אחת
לכורש המלך והנה היה רניא כאשר הגלהו נבוכדנצר
בשנה ראשונה למלכו חכם גדול בכל חכמות וזה ירמה
שלא יתכן היותו נפחות מעשרים שנה וזהו אחר זה עד
שנשלמו שבעים שנה למלכות נבוכדנצר ואחר זה היה עם
ררוש המדי עד שנה אחת לכורש ולא יגענו אסמת אחר
זה או יהיה הרצן בו שככה היה בכל עד שנה אחת לכורש
כי או העכיר קול בכל מלכותו מי כנס מכל עמו יהי אהיו
עמו ויעל ואז ירמה שעלה ליהושלם ובשנת שתי למלכו
נבוכדנצר דלי בשנה השני למלכו אהיה זה בשנה השלישי
עד שעברו לו שתי שנים שלמות ולפי שלא היה או שלש
שנים לרניא מעת הגלותו לא קרא לו המלך פקראו אל
החחטומים האשפים שלא נכחן לו ענין שהיה רניא יותר
שלם מהם עד סוף השלש שנים שבחנם שלם נבוכד נצר
חלמו ותתפעם דוחו ושנת נהיתח עליו ירוע שההתפעמו
היא הגדאה באמתות החלום כמו שנזכר בחכמת הטבע
וכל שכן כשהיה זה ההתפעמות בעת השינה כמו שזכר בזה
המקום ששנתו נשברה עליו מדוב ההתפעמות לא יכול
לשן אחר זה ככה יורה שהחלומות הם טופעים מסכות
עליונות כמו שזכר בזה המקום ששנתו נהיתה עליו שנאר
בו מענין החלום הצורק בשני ממי וענין ההתפעמות הוא

שהארם נבוך לאי זה עניין היה זה החלום משל וכלו
מחשבתו ממכונתה נופלת בזה העניין פעם ופעם בענין
אחר כמו הפעמון שיכח פעם בצד זה ופעם בצד אחר והנה
פי' נהיתה מענין נהיית ונחלתי ואפשר שיהיה הרצון
באמ' ושנתו נהיתה עליו שכבר עברה השינה השקועה לא
יתכן כמו שיתבאר בטבעיו והנה אמר שחלם חלומות כי
לפי מה שאחשוב נשנה לו דבר החלום הזה כמו שנשנה
לפרעה ולזה אמר חלום חלמתי וחפעם רוחי ולא אמר
חלומות ואפשר גם שקרא זה החלום חלומות מפני
הדמיונות הרבים שנראו בו והוא דמיון הצלם כמדהגותו
וענין התפירה האכן והכותה על הצלם וענין הרקת חלקי
הצלם ונשא אותם הרוח באופן שלא נמצאו בשום מקום
וענין היות האכן והיה להר הכתה לחרטומים ולאשפים
ולמכשפים ולבשרים הנה יהיה שהרצון כי המכשפים מי
שיחשבו שיורירו רוחניות הכוכבים ויודיעו להם העתירות
לפי מחשבתם בעשיית צורות בשעות ידועות ומפעולותיהם
גם להביא על מי שירצו רע או טוב בעשיית המזנות על
שם האיש ההוא ויחשבו כי זה יביא עליו הרע ההוא
והבשרים ידמה שיהיו משתמשים בגורלות לרעת העתירו
והוא מה שיקראו חכמת העפר והנה הקדים תחלה לזכור
החרטומים האשפים לפי שחכמתם היא אמתית כצר מה
ולקוחה מדרך העיון ואולם המכשפים והבשרים אין התחלת
פעולותיהם מסודרת מחכמה אמתית אכלהם דמיונים
וענינים כדורים ואולם היה מביא לזה החרטומים מפני
עמדם על אמתת המזג יתשרו לרעת דבר החלום וידברו
הבשרים למלך כלשון ארמי המלך לעולמים ויהיה כל
שיחיה זמנים ארוכים ויראה דוכות רבים כי הזמן הארוך
יקרא עולם באמ' ועברו לעולם ולענה הוובל אמור החלום

4
לעבריד ופתרונו נגיד והנה רכרו תחלה לפי מה שאחשוב
מפני היותם ראויים להגיד זה על פה הגורלות כי הם
מתפארים לרעת השאה זאם לא יגדוה להם השוא כמו
שנתפרס מספריהם ענה המלך ואמר אל הכשרים הרבר
הזה הלך וסר ממני דל שזה הרבר שאתם שואים שאגיד
איננו אתי כמו שהודעתו אתכם והנה אם לא תודיעוני
החלום ופתרונו נתחיס תעשו וכתיכם לאשפה יושמו דל
שינתחם נתחיס ויחריב בתיכם שיהיו מקום אשפה והנה
אם החלום ופתרונו תגירו מתנות ודרונות וכבוד רב תקבלו
מלפני ולכן הגירו לי החלום ופתרונו ענו שנית ואמרו
יאמר המלך החלום ופתרונו נגיד ענה המלך ואמ כאמת
אני יודע כי אינכם משתדלים כי אם לקנות מזמן דל שאתם
משתדלים להאריך הזמן הזה שהראיתי כעסי עליכם עד
שיבוא עת אחר שתסור ממני התאוה הזאת שיבואני עסקי
אחרים יכריחוני לעזוב זה הרצון מפני שראיתם שנמשך
והלך ממני הרבר שאם לא תודיעוני החלום אחת היא
דתכם ודינכם שתקבלו על זה מאתי כי בודאי לא תודיעו
הפתרון אם לא תודיעו החלום תחלה והנה רכר כוב ונשחת
הכינותם לאמר לפני עד אשר ושתנה העת לפי שידעתם
שיאני זוכר החלום לכן אמרו לי החלום ואז יתכאר לי כי
פתרונו מפני דאותי שתגירו החלום על נכון או יהיה הרצון
בוה אני משער שאם אני אגיד איכם החלום הנה הכינותם
לומר בפתרונו רכר נכוב ונשחת לפי שתכשחו שיעבור עת
רב קורם התכאר הכוב שיש בפתרוניכם וחשבתם שתוך
העת ההוא ישתנה הזמן ותסור מעליכם זאת המכונה אך
אמרו לי החלום ואז ארע כי מה שתגירו בפתרונו הוא אמת
ענו הכשרי לפני המלך ואמרו אין אדם על הארץ
יוכל להגיד דבר המלך בל עמת שלא היה מלך גדול

ושלטון ששא דבר כזה לכל חרפוס ואשף וכשראי לפי שכב
היו משערים שאין כח כהם לעמוד על אמתת זה והנה
הדבר אשר שאל המלך יקר מאד כשעם אמר ודבר ה היה
יקר בימים ההם אין חזון נפרץ והנה אין אחר שיגרנה לפני
המלך אם לא הרוחניים אשר אין מדורם עם בני אדם
שיוכלו לשאול מהם זה כל עמת דבריהם אלו המלך היה
בחימה ורגז רב ואמ לאכר כל הכמי בכל הדת יצאה מאת
המלך והחכמים היו נהרגים והיו מכקשים דניא וחכיריו
ליהרג עם שאר החכמים או דניא השיב עצה ודבר של
טעם לאריוך שר ההורגים אשר למלך אשר יצא להרוג כל
חכמי ככל דבר ואמ לאריוך הממונה מאת המלך על מה
הדת ממהרת כל כך לואת ההריגה מלפני המלך או הודי
הדבר אריוך לדניא ודניא נכנס לפני המלך ובקש מהמל
שיתן לו זמן ויגיד פתרונו למלך רל החלום ופתרונו וקצר
המאמר כי מן הירוע שלא יגיד לו הפתרון אם לא יודיעו
החלום תחלה והנה יזכור המלך שהחלו הוא בן כשישמעו
כמו הענין כדברים הנזכרים שיוכירם האדם לפעמים
כשישמעם וזהו גב מההכרלים שיש בין החלומות הצודקים
וזולתם כי שאר החלומי יסוד וכרם בקלות ולא ישאר מהם
רושם במדמה אך מהחלום הצודק ישאר רושם באו הענין
קרה כהקיץ או הלך דניא לביתו והודיע הדבר לחכיריו
כדי שיבקשו רחמים מאהי השמים על הסוד הזה שלא
יאכרו דניא וחכיריו עם חכמי ככל או לדניא במראות
הלילה נתגלה הסוד או ברך דניא לאהי השמים דבר
דניא ואמר יהי שם אלהים מבורך מן העולם ועד העולם אשר
החכמה והגבורה לו הוא והוא משנה עתים וזמנים מסיר
מלכים ומקים מלכים נותן חכמה לחכמים ומדע ליודעי
בינה והנה אמר זה לפי שנתבאר לו מזה החלום שני העת

5
וחלוף הומנים עד שאשר בשפל בעת אחר הם גבוהים בעת
אחר ונתכאר לו גב ממנו שמאת השמותע ישפעו ההשגות
והיריעות הוא מגלה עמוקות ונסתרות יודע מה שיש
בחושך ואור עמו חונה לך אלהי אבותי אני מורה ומשכח
אשר נתת לי חכמה וגבורה והודעתני אשר שאתי מאתך
כי דבר המלך הודעתני אמר חכמה וגבורה כי הם כלים
לקבל זה השפע האלהי כי לא יקבלהו מי שלא היה חכם
ויצטרך לגבורה א שיוכל להתכורר השכל מבין שאר הכחול
המשיגות אחר כל עמת זה בא דניא אצל אריוך אשר
הפקיר המלך לאכר חכמי בכל וכן אמר לו א תאכר חכמי
בכל הביאני לפני המלך והפתרון אגיר לו אז אריוך במהיר
הביא דניא לפני המלך וכן אמר לו הנה מצאתי איש מבני
גלות יהודה אשר יודיע למלך הפתרון ענה המלך ואמר
לדניא אשר שמו בלשצר התוכל להודיעני החלום אשר
ראיתי ופתרונו ענה דניא לפני המלך ואמר הסור אשר
המלך שואל אינם יכולים להגיד אותו חכמים ואשפים
וחרטומים וקוסמים אך יש אלה בשמי מגלה סודות והודיע
למלך נבוכדנצר מה שיהיה באחרית הימים חלומך ומרא
ראשך על משכנך הוא זה אתה המלך מחשבותיך עלו על
משכנך לרעת מה יהיה אחר זאת ומגלה הסודות הודיעך
מה שיהיה ואני לא מחכמתי על כל החיים אשר יש בי
נתגלה לי הסוד הזה אך היה זה סבה שיוודע הפתרון
ומחשכות לכך תרע אתה המלך רואה היית והנה צלם
אחר גדול צלם אשר כן הוא נכבד כמו שהוא גדול וזיוו
יותר עמר לנגרך ותארו נורא הוא הצלם אשר ראשו של
זה כ טוב חזותיו וזרועותיו של כסף בטנו ויריכיו של נחשת
שוקיו של ברזל רגליו מהם ברזל ומהם חרס ראת שנגורת
אכן לא בירים זהבת הצלם על רגליו של ברזל וחרס ותרס

אותם או הודקו באחד הברזל והחרס הנחשת הכסף ורזהב
והיו כמוץ מגרנות הקיץ ותשא אותם הרוח ולא נמצאו
בשום מקום והאכן אשר הכת הצלם היתה להר רב ותמלא
הארץ והו החלום ופתרונו נאמר לפני המלך אתה המלך
מלך המלכים אשר אֱוה השמים מלכות וחוסן ועוז וכבוד
נתן לך ובכל משכנות בני אדם חית השרה ועוף השמים
המשכנו שלא היו ראויין שישלוט בהם בני אדם כמו שיקשה
לשלוט בחית השרה ועוף השמים שאינם בעצמם תחת יד
אדם והמשיל אותך בכולם אתה הוא הראש של זהב
ואחריו תקום מלכות אחרת שגלו ממך ומלכות אחרת
שלושית של נחשת אשר המשול ככל הארץ ומלכות רביעית
תהיה חזקה כברזל כמו שהברז מהדק וכורת הכל וכברזל
אשר שובר כל כך כל המלכיות תרק ותשבר ואשר ראית
הרגלים והאצבעות מהם חרס היוצר ומהם ברזל מלכות
נחלקת תהיה ומחוזק הברזל תהיה בה כל עמת שראית
הברזל מעורב בחרס הטיט ואצבעות הרגלים מהם ברזל
ומהם חרס מקצת מלכות תהיה חזק ומקצת תהיה נשבר
ואשר ראית הברזל מעורב בחרס הטיט מתערבים יהיו
בזרוע אדם ולא ידבקו זה עם זה כמו שהברזל אינו מתערב
עם החרס וכימי המלכים האלה יקום אֱוה השמים מלכות
אשת לעולמים לא תשחת ומלכות לעם אחר לא תעוב
תרק ותכלה כל אֱו המלכיות והיא תקום לעולמים כל
עמאת אשר ראית מההר נחצב אכן לא בידים ותרק הברזל
הנחשת הכסף והזהב האֱוה הגרזל הודיע למלך מה שיהיה
אחר זה ונכון החלום ונאמן פתרונו ודע כי המלכות השני
הוא מלכות מדי ופרס והמלכים אשר היו בה הכה דרוש
המדי בן אחשורוש וכורש הפרסי חתנו ואחריו ארתחששת
הוא אחשורוש ואחריו ארתחששתא שני יודמה שכבר היה

נקרא גם כן דרויש וכבר נתבאר זה בספר עזרא והמלכות
השלישי היו מלכות אלסכנדר ונחצית מלכותו לר רוחות
השמים כמו שזכר אחר זה והמלכות הרביעי הוא הרומי
זהם השוקיים של ברול ואחר זה נחצית המלכות משלו
בקצתה הישמעאים וכמקצתה הרומיים והנה הברול
מתערב בחסס השיט כי ישמעאי הביס תחת מלכות רומי
וכן תחת הישמעאים מעם הרומיים ואינם מתחתנים זה
עם זה כמו שהברול אינו מתערב עם החרס והנה שני אי
המלכים הם מלך הנגב ומלך הצפון כמו שזכר בסוף זה
הספר כי מלך ישמעא הוא מלך הנגב כי ארצו דרומית
ומלך הרומיים הוא מלך הצפון והמלכות שתקום אחריהם
הוא מלכות מלך המשיח אשר תעמוד לעולמי עד כי יעמי
השם אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' ולעבדו
שכם אחת ומפני זה לא תהיון מלחמות כארץ כי לא יהיה
חלוק באמונות שהוא הסבה החזקה במלחמות או נפל על
אפיו המלך והשתחוה לרניא ומנחה וניחוהין אמ' לנסך לו
לפי שקבלו פאזה קרא המלך לרניא ואמ' באמת כי אלהים
הוא אלהי האלים וארון המלכים ומגלה רזין שיכולת לגלות
רו כזה או גרל המלך רניא ומתנות רבות וגרולות נתן לו
והמשילו על כל מדינת כבל ועשה אותו גרול הסגנים על
כל חכמי כבל לשיפט נבוכרנצר מלך עשה צלם זהב
קומתו ששים אמות רחבו שש אמות הקימו כבקעת דורא
במדינת כבל נבוכרנצר המלך שלח לאסוף האחשררפנים
והסגנים והפחות והשופטים אשר עליהם והשופרים וכל
שרי המדינות לחנכת הצלם אשר הקים נבוכרנצר המלך
והמכריו היה קורא בכח אליכם אומות ולשונות בעת אשר
תשמעו קול הקרן וקול החליל שיבליט בלעז או הוא הקרן
השורק גרילוי שררושק בלעז קתרוס שבבא פסנתרין הם

כלי זמר ואחשוב שהם מכלי הזמר שמומדין ברוח כמו
העניין בקרניא משרוקיתא והנה סמפונייא הוא כלי זמר
העשוי סמפונות אורגניש בלעז והשאר גב שזכר הם מזה
המין ול הכלים המנגנים ברוח או יהיו נכללים בהם תוף
ומצלתיים וחצוצרות וכל זני ומרא הם כל כלי זמר הנה
בשמעכם קול או הכלים תכרעו ותשתחוו לצלם הזהב אשר
הקים נבוכדנצר המלך ומי שלא יכרע ולא ישתחוה יושלך
לתוך כבשן אש כוער לכן כזה הזמן נשמוע כל העמים קול
אלו הכלים הנזכרים היו כורעים כל העמים ולשונות
ומשתחיים לצלם הזהב אשר הקים נבוכדנצר המלך
לכן אז קרכו אנשים כשריים והלשינו היהודים ענו ואמרו
לנבוכדנצר המלך המלך לעולמים תחיה אתה המלך נתת
רת שבל איש אשר ישמע קול הקרן השורק ושאר כלי הנגז
והזמר יכרע וישתחוה לצלם הזהב ומי שלא יכרע ולא
ישתחוה יושלך לתוך כבשן האש כוער הנה אנשים יהודים
הפקרת אותם על מלאכת מדינת ככל שדרך מישר ועבר
נגז לא עשו את רת המלך לאוהך אינם עוברים ולצלם
הזהב אשר הקימות אינם משתחיים נבוכדנצר כרוגזו וחימה
אמ להביא שדרך מישר ועבר נגז אז הובאו האנשים האלו
לפני המלך הצרא לפי מה שאחשוב הוא מענין שממה
והיא הא התימה והנה באור זה ענה נבוכדנצר ואמ להם
האם שממון תבחרו אתם שדרך מישר ועבר נגז לאוהי
אינכם עוברים ולצלם הזהב אשר הקימותי אינכם משתחוו
עתה הנכם עתידין אשר בעת תשמעו קול הקרן ושאר כלי
ניגון והזמר תכרעו ותשתחוו לצלם אשר עשיתי ואם לא
תשתחוו אז תושלכו לתוך כבשן האש כוער ומי אוה
שיצילנכ מידי וירמה כי לא רצה לרונם בסריפה מצר
מעלתם מפני כבוד דניא וכבוד המלך כי היו ממונים על

מלאכת המלך במדינת כנען ולזה האריך להם עד פעם
אחרת ענו שדרך מיטך ועבר נגו ואמרו לנבוכדנצר אין
אנחנו חוששין על זה להשיבך רבר כל כי אין שיהיה לא
נשמע אי יצילנו ה מירך או לא יציל הנה אלהינו אשר אנחנו
עובדים יכול להצילנו מכפשן האש בוער ומירך המלך יציל
הנה אף לא יציל תרע המלך כי לאוהך לא נעבור ולצלם
הזהב אשר הקימות לא נשתחוו או נתמלא חימה נבוכר
נצר וצלם פניו נשתנה מרוב כעסו על שדרך מיטך ועבר
נגו ענה ואמ' לשרוף הככשן שבע בפלים מהזמן על מה
שהיה ראוי לשרפו ולאנשים גבורי חיל אשר בחילו אמר
לאסור שדרך מיטך ועבר נגו להשליך בתוך ככשן האש אנ
האנשים האלה נאסרו בסרבליהם ופשטיהם הם הבגדים
היו על ירכותיהם ושוקיהם כמו בתי שוקים ונרכלתהון והם
הבגדים לכסות כהן ראשן כמו סתר פנים וירמה שהיו בגדי
שררה וגדולה וכלבושיהם בכללות נאסרו גם כן והושלכו
לתוך ככשן אש בוער כל עמת זה מפני היות דבר המלך
נחוץ והככשן נשרף יותר מן הראוי הנה האנשים האלה
שהעלו לשררך מיטך ועבר נגו הרג אותם שביב האש
והאנשי האלה שלשתם נפלו ונך ככשן האש קשורו ונאסרו
או נבוכדנצר תמה וקם נבהל ענה ואמ' לפקידיו הלא שלש
אנשים השלכנו לתוך ככשן האש קשורים ואמרו אל המלך
אמת המלך ענה ואמר הנה אני רואה אנשים ד מותרים
מהלכין בתוך ככשן האש ונוק אין בהם ותואר הרביעי דומה
למלאך האלהים או התקרב נבוכדנצר אל שער ככשן האש
בוער ענה ואמר שדרך מיטך ועבר נגו עברי האלה העליון
צאו ובואו וירמה שמהר להוציאם בעור האש בוער בשער
הככשן והרגישו בו החום המופלג לנסות אם יוקו נצאתם
כהתפשט החום לשער ככשן וסר מפנימו או יצאו מתוך

האש ונאספים האחד שרמנים הסגנים והפחות ופקיד
המלך לראות האנשי האלה אשר לא שלט אש כגופם ושער
ראשם לא התחרך וסרבליהם שהם הכורים העליונים לא
השתנו ודיח אש לא עבר בהם ענה נבוכדנצר ואמ' ברוך
אֱלוֹהֵי שַׁרְרַךְ מִיֶּשֶׁךְ וְעֵבֶר נְגוּ אֲשֶׁר שַׁלַּח מִלֵּאבוֹ וְהִצִּיל עֲבָדָיו
אֲשֶׁר בְּטַחוֹ בּוֹ וְדָבַר הַמֶּלֶךְ שֵׁנוּ וּמִסְרוֹ גּוֹפֵס אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֵרוּ
וְלֹא יִשְׁתַּחֲווּ לְכָל אֱלֹהֵי כִּי אִם לְאֱלֹהֵיהֶם וּמִמֶּנִּי נִתְּנָה רַת
אֲשֶׁר בַּל עִם אֹמֵה וּלְשׁוֹן שִׁיאֵמַר שִׁגְגָה עַל אֱלֹהֵי שַׁרְרַךְ
מִיֶּשֶׁךְ וְעֵבֶר נְגוּ יִנּוֹתַח לְנִתְחִים וּכְתוּ יוֹשֵׁם לְאִשְׁפָּה לְפִי
שֶׁאֵין יִכּוֹל לְהִצִּיל כְּמוֹ וְאֵת הַהִצְלָה זֹולַתוֹ אִזּוֹ הַמֶּלֶךְ הִצְלִיחַ
זַחֹק פְּקִידוֹת שַׁרְרַךְ מִיֶּשֶׁךְ וְעֵבֶר נְגוּ כַּמְדִּינַת כָּבֵל וְהִנֵּה
עֵתָה יִסְפַּר סֵפֶר כְּתֹב נְבוּכַדְנֶצַּר לְכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר הוּא
מַעֲיֵד עַל עוֹצֵם גְּרוֹלוֹת הַשֶּׁם יִתְעַלֶּה וְעַל מַעֲלַת רִנְיָא עַל כָּל
הַהֲרֻטוּמִים וְהִנֵּה זֶה הַסֵּפֶר כָּלֵל הַסְּפוּר הַנִּמְשָׁךְ לֹזֶה עַר
אֲמַי בַּלְטֶשֶׁצַר מִלְכָא עֵבֶר לְחֶסֶרֶב לְרַבְרַבְנוּהִי וְאַעֲפֵ שִׁישׁ בּוֹ
דְּכָרִים יוֹרוּ שֶׁאֵין נְבוּכַדְנֶצַּר מִרְכַּר כְּאִמֵּי כּוֹלָא מִטָּא עַל
נְבוּכַדְנֶצַּר מִלְכָא וְמָה שִׁירְמָה לֹזֶה כִּי כּוֹה תִּמְצָא שֶׁאֲמַי
צְדֻקָּיָה כִּי אֵין הַמֶּלֶךְ יוֹכַל אֶתְכֶם רַבֵּר וְכֵן נִשִּׁי לְמַךְ הָאוֹנֵה
אִמְרַתִּי וְזֶה נֹסַח הַסֵּפֶר נְבוּכַדְנֶצַּר הַמֶּלֶךְ לְכָל הָעַמִּים אֹמֵי
וְלִשְׁוֹנוֹת הַיּוֹשְׁבִים בְּכָל הָאָרֶץ יִגְדַל שְׁלוֹשֵׁי הָאוֹתוֹת וְהַפְּלֵאוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה עִמִּי הָאֱלֹהֵי הָעֲלִיּוֹן טוֹב לִי לְהַגִּיד אֹתוֹתַי כְּמָה
הֵם גְּרוֹלוֹת וְנִפְלְאוֹתַי כְּמָה הֵם חֻזְקִים מְלֻכוֹתַי מְלֻכוֹת נִצְחֵי
וּמִמְשַׁלְתוֹ עַר דּוֹר וְדוֹר אֲנִי נְבוּכַדְנֶצַּר שְׁלוֹ הֵייתִי כְּבַתִּי
וְרַעֲנַן כְּהִיבְלִי חֵלוֹם רֵאִיתִי וַיִּפְחִירֵנִי וְרַעֲיוֹנִי עַל מִשְׁכְּבִי
וּמִרְאוֹת רֵאִשִׁי יִבְהִילוּנִי וּמִמֶּנִּי נִגּוֹר לְהַכִּיא לְפָנַי כָּל חַכְמֵי
כָּבֵל שִׁיּוֹדֵיעוֹנֵי פִתְרוֹן הַחֵלוֹם אִזּוֹ הֵיוּ בְּאֵיִם חֲרֻטוּמִים אֲשֶׁפִים
כְּשִׁרְיִים וְגוֹזְרִים וְהֵם הַקּוֹסְמִים אִזּוֹ מִנְחָשִׁים לְפִי מָה
שֶׁאֲחַשׁוּב וְהֵם הֵם גּוֹזְרִים מִפָּנַי הַנְּחַשׁ וְהַקֶּסֶם שִׁיְהִיחַ

הרבר כן כמו שיאמרו ואמרתי החלום לפניהם ופתרונו
לא הודיעו לי עד שבאחרונה בא לפני דניאל אשר שמו
בלטשצר כסם אלהי אשר רוח אלהים קרושים בו ואמרתי
לפניו החלום בלטשצר גדול החכמים אשר ירעתי כי רוח
אלהים קרושים כך וכל דו וסתום לא ינצחך מראות החלום
אשר ראיתי אספר ופתרונו תוכל לזמ ואמ זה מפני שהגיד
לו כמה שקדם החלום ופתרונו או ירצה כזה מראות החלום
אשר ראיתי אספר ופתרונו תאמר לי והנה קרא החלום
מראות ראשו לפי שמשכן הרמיון הוא כמוה וממנו ימשכו
כל החלומות כאשר התכאר בטבעיות הנה לך ספור מראו
ראשי על משכבי ראיתי והנה אילן כאמצע הארץ וקומתו
גדולה גדל האילן ונתחזק ורומו הגיע עד השמים וענפיו
לסוף הארץ עלהו ופריו רב ומזון לכל בו תחתיו תשכון חית
השרה כי הוא יהיה לה לאהל ובענפיו ישכנו עוף השמים
וממנו יזון כל בשר והנה יאמ זה להעיר כי הוא היה מושל
בכל גם כמה שלא היה ראוי שימשול בו מהאומות לחזק
עריהם וארצם ותוקף האנשי אשר שם ולזה היו אצל ההכנע
למשלתו במדרגת חיית השרה ועוף השמים שלא ישלט
הארס בהם כי אם על המעט ובקושי ועם כל זה היו כולם
תחת ממשלתו ראיתי במראות ראשי על משכבי והנה
מלאך וקרוש יורד מן השמים קרא בכח וכן אמר כרתו
האילן וקצצו ענפיו השירו עליו ופזרו פרו תנור החיה
מתחתיו והעוף מענפיו אך עקר שרשיו עזבו בארץ ובאסור
ברזל ונחשת כדשא השרה ובטל השמים ירחץ ועם החיות
חלקו בעשב הארץ והרצון כזה שמפני סוד רעתי יצטרכו
להנהיגו במאט ברזל ונחשת כמו החיות ולא יתפייס בשום
מאכל כי אם בעשב הארץ כמו החיות וירצה לעמוד שם

זימם זלילה יתלהלח בטל השמים ולב חיה ינתן לו ושבע
עתים יעברו עליו והנה הם חדשים או תקופות או שנים והוא
הנראה יותר כי כבר אמר אחר זה די שעריה כנשרין רבא
וטופרוהי כצפרין בגורת המלאכים הדבר ובמאמר קדושי
השאה לעשות זה מזה האילן לבעבור ידעו החיים כי שליט
הוא הא העליון במלכות הארם ולאשר ירצה יתננה ושפל
האנשים יקום עליה זה החלום אשר ראיתי אני נבוכרנצר
המלך ואתה בלשצר אמור פתרונו כי כל חכמי מלכותי
לא יוכלו להודיעני פתרונו ואתה יכול כי רוח אלהים קדושי
בך אז רניא שתק ועמר שומם כמו שעה אחת ורעיוני
הבהילוהו ענה המלך ואמר בלשצר החלום ופתרונו אל
יבהילוך דל אעפ שיהיה לו כנגרי לא אחוש אך אתישר
ביריעתי להמלט מהרע ההוא ענה בלשצר ואמר החלום
יהיה לשונאך ופתרונו לאויבך האילן שראית שגדל ונתחוק
ורומו הגיע לשמים וענפיו לכל הארץ ועלהו יפה ופריו רב
ומזון לכל בו תחתיו תשכו חית השרה ובענפיו ישכנו עופות
השמים אתה הוא המלך אשר גדלת וחוקת וגדולתך גדלה
והגיעה עד לשמי וממשלתך בכל הארץ ואשר ראה המלך
מלאך וקדוש יורד מן השמי ואמ' כרתו האילן והשחיתוהו
אך עקר שרשיו עזבו בארץ ובמאסר ברזל ונחשת ברשא
הארץ ובטל השמים ירחץ ועם חית השרה חלקו עד אשר
יעברו עליו שבעה עתים זה פתרונו המלך גזרת עליון הוא
אשר הגיעה אל ארזי המלך ויגרשוך משכון עם האנשים
זעם חית השרה יהיה מושכך ויאכילך כשוורים עשב ומטל
השמים ירחצוך ושבעה עתים יעברו עליך עד אשר תרע כי
שליט העליון במלכות אנשים ולאשר ירצה יתננה ואשר
אמר לעזוב עקר שרשיו בארץ הנה מלכותך קיימת לך
לבעבור תרע כי שליטים העליונים לכן המלך עצתי תיטב

לך וחטאתך פרה כצדקה ועונך פרה כהחזת עניים ואת
תהיה ארוכה ורפואה לשגגתך אשר בעבורה ענש אותך
השם ית' זה העונש וזהו זה כן מפני שהיתה זאת הגזרה
מצר גאותו והנה אסיפנע לעבוד השפלים ממנו והם העניו
תסור ואת הגזרה ממנו שזכות הצדקה רב הכל הגיע אל
נבוכרנצר המלך לקצת חרשים שנים עשר היה מהלך
נבוכרנצר על היכל מלכותו אשר בכבל וירמה שהאריך לו
השם מפני העצה שנתן לו דניאל ולזה לא הגיע אלו זה הרע
ער שאמר דברי גאווה ענה המלך ואמר הלא זאת היא
ככל הגרולה אשר בניתיה לבית מלכות כתוקף כחי ולכבו
הדרי עור הדבר כפי המלך ירד קול מן השמים ואמר לך
נאמר נבוכרנצר המלך המלכות סרה ממך וממרוד
האנשים יגרשוך ועם חית השדה יהיה מהורדך יאכילוך
כשוורים עשב ושבעה עתים יעברו עליך עד אשר תרע כי
שליט העליון במלכות אנשים ולמי אשר ירצה יתננה אז
כלה הרבר והגיע על נבוכרנצ' ומן האנשי גורש זאכל עשב
כשוורים ומטל השמי גופו ירחץ עד אשר גרל שערז כגורל
נוצת הנשרים והרצון כזה שער כל גופו וצפרניו כי היו
ארוכות כצפרני החיות ולסוף הימים אני נבוכרנצ' הרימותי
עיני לשמים ושכלי עלי ישיב ולעליון ברכתי ולחיי העולם
שבחתי והררתי אשה ממשלתו ממשלת עולם ומלכותו
עם דוד ודוד וכל יושבי הארץ באין נחשכין וכרצונו יעשה
כצבא השמים ויושבי הארץ ואין מי שימחה בירו ויאמר לו
מה תעשה לל' כי לא יוכל שום נמצא למנוע רצונו אז שב
שכלי עלי ולכבוד מלכותי חזרתי והנה שב עלי זיוי ואורי
ולי פקירי ושרי יבקשו ועל מלכותי הייתי מתוקן ונכון וגרול
יתרה נוספה לי עתה אני נבוכרנצר משבח ומרומם למלך
השמים אשר כל מעשיו אמת ודרכיו רין ואשר הולכים

בגאווה יכול להשפיל עור כאן היה הספר ששלח נבוכדנצר
לכל האומות לפרסם נפלאות השם ומעלת רניא וחכמתו
ואולם התועלות המגיעות ממנו הם רבים הנה
התועלת הראשון הוא במדות והוא להודיע שראוי למלך
שיהיו לו חכמים ככל חכמה מרכרים בלשונו להועז עמהם
תמיד בעסקיו וצריך עסוה שיהיו מורגלו בטכסיסי המלכו
ויהיו נאותים בצורתם ובמראהם כי בזה יגיע למלך מהם
התועלת המבוקש והמשל שאם היו פחותים בצורתם או
בתכונתם המדינית לא יהיה כבוד למלך שיעמדו בהיכלו
ויבצר ממנו מפני זה התועלת שיהיה ראוי שיגיע לו מהם
כי בהגלות המלך את יהויקי מלך יהודה אמל להגלות עמו
מכני ישראל ומזרע המלוכה ומן הפרתמים ילדים שלמים
בצורתם ובמראהם עמהם כל חכמה והכנת סורות נכתבי
בספר ושיהיה להם כח עם זה לעמוד בהיכל מלך וללמד
ספר ולשון כשרי כרי שיוכלו לדבר עם המלך בלשונו ורצה
ללקחם ילדים כי הם אשר יתכן יותר להנך אותם באו
המנהגים ולזה רצה לגרלם תחלה כאלו המנהגים קודם
שיעמדו לפניו ולזה רצה שמקצתם יעמדו לפני המלך והם
אשר נראו שלימים בכל או העניינים התועלת השני
הוא להודיע כי כמוזנות הרקים מביא לחדר השכל ולזה
היה רוצה המלך באו הילרים שיוזנו כמוזנות המלך וישתו
מיון משתיו עם שוה ישימם יותר יפים ויותר כריאים וככר
בארנו שהעניין בן בספר בעלי חיים ובכאורנו בפרשת ויהי
ביום השימיני התועלת השלישי הוא להודיע שיש
לאדם המשער קצת השגה כמה שעתיד הלא תראה כי
רניא שיהיה גרול המעלה אצל המלך על כל החכמי קראו
שר הסריסים כשם אהי נבוכדנצר באו הודה בזה שהוא
יהיה לו לאהים ולואת הסכה תמצא בהגא סריס המלך

אחשורוש ששם אסתר לשוב בית הנשיק למלשעוהו שהיא
תהיה לו האהובה אצל המלך ולואת הסבה גכ יופר כוח
המקום שהשם יתן את דניאל לחסד ולרחמים לפני שר
הסריסים התועלת הרביעי הוא לתודיע שראוי להכמי
ולשלמים ושאר האנשים להשמר ממה שיביא וולתם
לפרוץ פרצות ולעבור על רברי תורה ולזה תמצא שספר
שרניא שם אל לכו שלא יתגא בפת בג המלך ובין משתיו
מיפני שזה הרבר יביא להתחתן ישראל עם הגוים זיכאם זה
לעבור עז וכאז השתדל בזה מפני היותו יודע ברוח אלהים
אשר בו שעתידין ישראל שבאותו הדור להתחתן עם הגוים
ולזה רצה להרחיק הרברים המביאים להתחתן בהם והנה
בסוף העניין כשגלו ישראל שם לא פשטה תקנתו בפת שלא
הסכימו בו כלם ולזה התירוהו לזל אמנם היין נאסר אעפ
שלא נתנסך לעז כי המתנסך לעז נאסר מן התורה כמו
שנתבאר מאמרו אשר חלב ובחימו יאכלו ישתו יין נסיכס
התועלת החמישי הוא להודיע שאין ראוי שיספן האדם
עצמו מפני מה שירמה לאלו התקנות והסיגים כי גם
בהרבה מהמצוות והאזהרות אין ראוי זה כמו שנתבאר
בכיאורנו לרברי התורה ולזה תמצא שסיפר שכבר נתן
האלהים את דניאל לחסד ולרחמים לפני שר הסריסים
בספרו שפבר בקש דניאל לפני שר הסריסים שלא יתגאל
כאלו המזונות כאלו באר כי מצר בשחוננו מהיותו נשוא חך
בעיני שר הסריסים התיר לו לבקש ממנו זאת הבקשה כי
לולי זה היה ירא מן יגלה סודו אל המלך זימיתוהו
התועלת הששי הוא להודיע כי גם בסתר ראוי שירא
האדם מהמלך כשאפשר שיודע סודו למלך כי כל רבר לא
יבחר מן המלך ואעפ שאינו עושה בזה דע וולת עכרו על
מצות המלך ולזה אמר שבכח ספר שר הסריסים לרניא

שהוא ירא מהמלך פן יראה אותם וועפים מן הילרים אשר
בגילם ויחשוב שהוא חטא בהנהגת ויביא עליו משפט מות
על מרותו פי המלך ולזה גם כן חמצא שסיפר שבאשר
סר זה הפחד מהמלך היה נושא תמיד פת כגם ויין משתם
ברי שלא ירגיש המלך בזה התועלת השביעי הוא להודיע
כי המזונות הרעים נעדררי המזון יוכר הוקם לימים עשרה
דל כי לא יתכן שיעמוד ארס כוולת מזון ראוי ימים עשרה
שלא יוכר בו ההיזק הרזון ושנוי המראה ולזה אמר דניאל
למלצר שינסה אותם ימים עשרה ואז יראה מראיהם עם
מראה הילרים אשר בגילם האוכלים מפת כגם זמיון משתיו
ואולם זה השיעור מהזמן נתבאר בנסיון שכבר תשלם בו
הבחינה בהזין הראוי התועלת השמיני הוא להודיע
כי אוהבי השם ית נעורים כו כל שכן כמה שיעשוהו לכבודו
הלא תראה כי הארס יצר לו מאד כעמרו זמן מועט בלא
לחם ויין ואעפ שיהיו לו מזונות ערכים יקוץ בהם כמעט זמן
ואלו עמרו שלש שנים כוולת לחם ויין וסכב השם שהיו
יותר בריאי בשר וטובי מראה מהילרים אשר בגילם שהיו
אוכלים מזונות המלך התועלת התשיעי הוא
להודיע שאשר לו כח להבין ככל חזון החלומות דל לפתור
אותם שהוא רוח נבואי כצר מה יחוייב בו שיהיה חכם שלא
יהיה רוח אלהים בסכל ולזה ספר שרניאל וחכיריו נתן להם
השם מרע והשכל ככל ספר וחכמה ואחר זה ספר שרניאל
הבין ככל חזון וחלומות באלו יאמר שכבר נמשך לו מזה
השלמות שלמות אחר והוא שהבין ככל חזון וחלומות מפני
שפע אלהי שבו כמו שהנבואה לא תהיה למי שאינו חכם כן
העניין בזה הכח ולזה יהיה גב מתנאי הפותר שיהיה חכם
התועלת העשירי הוא להודיע כי השם ית יתן
לאוהביו ויריאי עושר וכבוד ואורך ימים מלבר הגמול

11

הנפשיי שיתן להם ולזה תמצא בספר עוצם מעלת דניאל
וכבודו מאת המלך ושכבר נתן לו עם זה אורך היים ער
שכבר היה לו עוצם המעלה והכבוד כמו שבעים שנה או
יותר כי מהשנה השנית למלך נבוכדנצר ער תום זמן
מלכותו כמו ששים ותשע שני ואחר זה היתה לו הגכהה
בימי דריוש המדי ער שנה אחת לכורש התועלת
האחר עשר הוא לפרסם עוצם החכמה שיהיה נמצאת
באומתנו ער שאו שהיו ילדים נמצאו יותר חכמים לאיך
שיעור מכל חכמי הגיים כמו שיערה התורה באמרו רק
עם חכם ונכון הגוי הגדול הזה ויהיה זה כן מפני הישרת
התורה לקנין החכמה כמו שביארנו ומפני שהיא תרחיק
המוזנות המעכים החומר ומחשיכים אור השכל כמו
שבארנו בפרשת שמיני התועלת השנים עשר
הוא להודיע שכבר ימשך מחלומות הצורקים התפעמות
הרוח כאו ירגיש מקבל השפ שהוא ענין צורק ולזה יתעורר
מאד לעמוד על אמתת מה שכבר האהו ולזה סיפר שכבר
חלם נבוכדנצר חלומות ותתפעס רוחו לדעת החלום ופתרונו
זכור תמצא שוכר בתורה התפעמות הרוח על חלומות
פרעה התועלת השלשה עשר הוא להודיע
שהחלומות הצורקים יהיו אחר השינה השקועה שהיא
בתחלת הלילה כי לא יתכן שיהיו לו בעת השינה השקועה
מפני רוב האירים העבים העולים אל המוח ולזה ידמה
שכוון באמרו ושנתו נהיתה עליו דל שכבר נשכרה שינתו
הראשונה עליו בעת היותו חולם זה החלום
התועלת הארבעה עשר הוא להודיע כי למוגים רושם כרז
החלומות והמחשבות ולזה קרא נבוכדנצר לחרטומים
הככבים כי המוגים ישפעו גב משפע ניצוצי הככבים כמו
שייסר בוראם ביום הבראם התועלת החמשה

עשר הוא להודיע מעלת או ההודעות קצתם על קצת ולזה
הקרימו הכמי הטנע הודעתם כמה שיודיעוהו יותר שלמה
מהודעת חכמי המולות בשפע הככבים לסכות רבות יאריך
ספורם אך בזה המקום נבאר אחת מאלו הסכות והוא כי
המתחייב לפי חכמת הטנע הם רבדים עצמיים מתייחס
למה שיתחייבו ממנו כהמשך הכעס מהשחורה הארומה
או שיחלוס הארומי שהוא מעופףומה שרומה לזה ממוג
מוג ואמנם משפע הככבים לא יהיה המתחייב מתייחס
להם כי הם משוללים מכל האיכויות אשר ישפעו מהם
ואולם המכשפים והכשרים הנה הודעותיהם יותר הלשות
מהודעות הראשונים ולזה איהר וברונס ואעפ שירמה
שיהיה לכשרים מבוא יותר בזאת השאלה מהאחרים כי הם
בתפארים בכמו זאת ההודעה כמו שיזכרנו כמה שקדם
ולזה תמצא שהם השיבו למלך לא זולתם משאר החכמים
ועם כל זה טעו בזה ויחשבו שיש במלאכת הגורלות האלו
רושם בהודעת הרבדים התועלת הששה עשר
הוא להודי שהבא לפני המלך ראוי שיברכהו תחלה ואחר
ירבר או הצריך ברבדים ובמלות היותר מעוטות שיוכל כי
ראוי שיהיו רבדי הארם מעטים עם הגבוה ממנו כאמר כי
הארים בשמי זאת על הארץ עלכן יהיו רבדי מעטים ולזה
תמצא כמענה הכשרים שאי אפשר היותו במאמר יותר
קצר ממה שהוא והוא אמרם אמר חילמא ופטרמה נהחוויה
התועלת השבעה עשר הוא להודיע ביד
מי נמסרו ישראל מפני עונותיהם הם מאסו לעבוד השם
אשר גמלם הטוב תמיד ונמסרו ביד מי שלא היה חומל
על הריגת אנשים ער שבולת שום חט היה מצוה להרוג
חכמי ככל אשר היו היותר אהובים אצלו עם הפלגת מה
שאמרו לו מהנכוחות להראות לו שאין להם אשם על

זה כי כזאת השאלה לא נסה לשאול וזלתי משום חכם
 ולחלוק לו כבוד לפי מה שאפשר הפליגו לשבח שאלתו
 כאמרם שהדבר שהוא שואל הוא יקר כי כל זה היה ראוי
 שימנעו מהרע להם וידמה שהשם יתעל הקרים רפואה
 למכה ולזה הגלה דניאל תחלה עם חבריו שרבה כהם
 אהבת המלך וזה היה סבה אל שלא השחית ישראל
 התועלת השמנה עשר הוא להודיע שראוי
 לאדם בשתעלה עליו חמת המלך או השליט ולא יוכל לכפו
 אותו שישתרל להאריך הזמן כפי היכולת אולי תשקוט
 חמתו או יתחדשו עניינים יעמרו כנגד רצון השליט ההוא
 וזה למרנו מאמרו מן יציב ידע אנא דערנא אתון זכנן ואמ
 זה לפי שזו אחת מהתחבולות הנאותות בכמו זה למרנו
 גם כן ממה שאמר דניאל ושאל מהמלך שיתן לו זמן ויגיד
 לו מנקהו כי עכפ' ימשך מזה הארכת זמן מצורף אל זה
 ממה שבטח בשם שיגלה סודו אלו עם התפלה והתחנונים
 התועלת התשעה עשר הוא להודיע
 שאפילו בעת הגעת הרע כאופן שיחשוב שאין המלט ממנו
 אין ראוי שיתדשל האדם מלקחת עצה עליו מהישלם לו
 בעמרו על סבת הגזרה ההיא כי משם תתשר לו הצלה
 ממנה לפי מה שאיפשר ולזה תמצא שכאשר ראה דניאל
 שנדרשו הוא וחביריו להריגה השתרל לקחת עצה כפי
 היכולת ולא רפו ידיו כי בדאותו הגזרה נחרצה מאת המל
 או שאל למה היה זה כדי שיפתח לו השער להשתרל
 בהצלה ונשלמה לו עם התפלה לשם ית התועלת
 העשרים הוא להודיע כי הנושח בה חסד יסוכנהו הלא
 תראה כי דניאל בטח בשם שימסור לו זה הסוד אשר נתן
 לו המלך זמן עליו ונתן לו השם בקשתו
 התועלת האחר ועשרו הוא להודיע שהחכמ' והיריעה הוא

במוחלט לשם ומאתו תשפע לכל מי שיש לו חלק בה וכן
העניין כגבורה והיכולת כי היכולת והגבורה במוחלט הוא
לשם ומאתו תשפע לכל בעל יכולת וזה כולו בכר ביארנוהו
באופן שלם כחמישי ממי ולזה אמר די חכמת וגבורת דיליה
היא יהב חכמתא לחכימין ומנרעה לירעי בינה עד שאפילו
באלו הרברים תתפשט יריעתו בשלמות אמר ידע מה
בחשוכא ונהורה עש ובענין הגבורה והיכולת אמר והוא
מהשנא ערניא וזמניא מהערי מלכין ומהקים מלכין
התועלת השנים ועשרים הנה להוריע למי
שהטיב לו ה שיברכהו ויתן לו תודה בעל כל אשר גמלהו
רב טוב ולזה זכר שרניא כרך לאהי השמים והורה ושיבח
לו על אשר הטיבו זאת הטובה הנפלאה להוריע לו חלום
המלך התועלת השלשה ועשרים הוא להוריע
ענין המלכויות שהיו מעת נכוכרנצר ומספר סוגיהם
ושכר תקום אחריה מלכות לא תסור ויתבאר מרכרי זה
הספר כולם כענין זאת ההורעה כי מלכות החמישית תהיה
מלכות מלך המשיח אשר אנחנו מקוים שיצא מגוע ישי
ויפרח שרשיו וכבר גלה הזמן החולף רב אלו הארבעה
מלכיות נכוכרנצר ועברו אותו כל הגוים ובנו וכן בנו כמו
שאמר ירמיה והשנית היא מלכות מדי ופרס והשלישי
היא מלכות יון והרביעית היא מלכות הרומניים והיתה
תחלה כוללת כל העולם ואחר זה נחלקה לשתי מלכיות
באופן הנזכר כזה המקום ועד היום נמשכין אלו המלכיות
עד קום המלכות החמישית אשר לא יסור והנה בסוף
הספר יספר משני אלו המלכיות אשר הם מושלים בכל אלו
המלכים אשר האחד הוא מלך הצפון והאחר הוא מלך
הנגב וזה בלו ממה שיעיר על אמתת החלום הזה ופתרונו
התועלת הארבעה ועשרים הוא להוריע

שראוי לכל אדם שלא יתפאר בטובה שהשיג לו השם אבל
 יפרסם כי מאת ה' היתה לו להיטיב לעבודתו האנשים עם
 זה הגמול הראוי למשוב שיכירו כי מאתו הוא ולזה תמצא
 שרניא לא ייחס לעצמו הכבוד בואת ההודעה אך כאר כי
 אלהי השמים הוא מגלה הדוים ומאתו נתחדשה לו זאת
 ההודעה והנה חטא כזה חזקיהו כמו שביארנו בספר מלכי
 דל שלא ייחס הכבוד לשם כמה שבאו אלו מליצי שרי ככל
 לרדוש את המופת אשר היה בארץ התועלת
 החמשה ועשרים הוא להודיע שראוי לכל אדם להתנהג
 במדת הענוה כי כה ינחל כבוד וגדולה הלא תראה מה
 שאמר רניא על דרך הענוה כי לא הודיע השם זה לרניא
 בעבור רוב חכמתו אך היה זה ממנו כדי שיגיע לנבוכדנצר
 מבוקשו והנה זה המאמר קבץ מנתינת הכבוד לשם יתעל
 כפי הראוי ומהפוס לנבוכדנצר מה שלא יעלם וגם כמה
 היה האמת כי לולי היה שידע לנבוכדנצר החלום ופתרונו
 כדי שלא יתרגו רניא וחבריו לא תהיה זאת ההודעה מגעת
 לרניא וזה גפ' יישר לנבוכדנצר לעמוד על הפלא העצום
 שהיתה בואת ההודעה כי לולי זה המאמר היה אפשר
 שיחשוב נבוכדנצר שיהיה מדרך החכמים שיושגו להם
 כמו אלו הסודות אך באר רניא שלא היתה לו זאת ההודעה
 מצד מדרגתו בחכמה כי אין מדרך החכמה שתעמוד על
 זה הסוד אך היה זה מתן מהא כרי שידע נבוכדנצר סודו
 וזה ממה שהפליג לעלות רניא ולנשאן ולזה זכה לזאת
 המעלה והכבוד שזכה אלו התועלת הששה
 ועשרים הוא להודיע שבאשר שאל השליט דבר מאנשים
 רבים חכבר להם נתינתו או לא יוכלו על זה ונתן שאלתו
 אחר מהם לכך הנה ראוי לו שיתנה לו באופן שלא ייחס
 בו החטל האשונים אשר מנעו ממנו כל שכן שאין ראוי

לומר הנני נותן לך מה שלא הסכימו הראשונים ולזה
תמצא שאמר דניאל לנצל חכמי בבל על מה שאמרו שאין
אדם יכול לגלות זה הסוד כי לא מחכמתו נגלה לו זה
הסוד שאם היה זה כן היו אשמים שאר החכמים בזה אך
גלה לו אלהי השמים זה הסוד ואין אשם לשאר החכמים
אם לא הגידו מה שאי אפשר שיודיע להם מצד החכמה
התועלת השבעה ועשרים הוא לפרסם מה
שהגיע מהטוב בעבור רבני דניאל שהיו על האופן שראוי
ליוחס לשם זאת ההודעה כי כבר נתיישר נכוכרנצר מפני
הדברים ההם להאמין שהשם ית הוא אלהי האלהים ושליט
בכל ולולי היות הדברים ההם בזה האופן היה נכוכרנצר
נותן כל הכבוד לדניאל והיה עושה ממנו עז ולא תראה כי
עם כל זה השתחוה לדניאל ואמר להקריב לפניו כאלו הוא
אלה וידמה כי בעשותו זה הראה לו דניאל כי אין זה ראוי
כי אם לשם לברו שיתן לו הכבוד כי מאתו היה זה ואז אמר
נכוכרנצר מן קשופ ידע אנא די אלהון הוא אלה אלהין וגו'
התועלת השמנה ועשרים הוא להודיע כי
אין למיזנה על פקירות מה לתת הפקירות ביד אחר אם
לא ברצון המיזנה אותו כי יוכל המיזנה לומר שבו בטח
ברבר הפקירות ההוא לא בזולתו ולזה ספר שדניאל בקש
מהמלך שימינה על מלאכת בבל חנניה מישאל ועזריה
חביריו ובאר לו שכבר הוצרך לזה לפי שלא היה דניאל יכול
להתעסק ברבר הפקירות ההוא מפני היותו גרום הסגנים
על כל חכמי בבל ולזה היה מן ההכרח שישיב בשער המל
לעיין ברבר המשפטים הבאים לפניו כי הוא היה עליון על
בל השופטים התועלת התשעה ועשרים הוא
שראוי להודיע כי כאשר ישמח האדם בטובה שישמח כה
חביריו לפי מה שאפשר לו ולזה תמצא שביקש דניאל

14

מהמלך שימנה על מלאכת ככל חנניה מישאל ועוריה כי
בכר היה רוצה לזכות בו רניא בעבור חביריו
התועלת השלשים הוא להודיע עוצם המופת שעשה השם
לחנני מישאל ועוריה ששלח מלאכו לתוך כבשן האש להציל
בוה האופן הנפלא ער ששערם לא נתחרך ולא עכר ריח אש
בלכושיהם מפני קדשם השם והמגעם מהשתחוות לזולתו
וכרי שלא יחשוב אדם שהם עשו זה מפני שערם שיעשה
להם השם נס בזה המופת להצילם אך זולתם לא יתחייב
לעשות כן בארו שאעפ"ש לא יצילם מירו לא יסכימו לחלל
השם בזה האופן וזהו אמרם והן לא ירוע להוי לך מלכא
די לאהך לית אנחנא פלחין וגו' אך בארו לו שהוא יכול
להצילם לכבוד השם מפני מה שאמר נבוכדנצר ומן הוא
אהא די ישוב יתכון מן ידי וזה גב הישיר נבוכדנצר לרעת
עוצם גבורות השם ונפלאותיו ולזה גזר על כל האומות
שכל מי שיאמ' נגר השם שגגה ינותח לנתחים וביתו יהרס
ויהיה לאשפה וכאן היה כל זה ראו שימנע נבוכדנצר
מלשרוף בית המקדש התועלת האחר
ושלשים להודיע שמי שימסור נפשו למות על קדושת השם
ראוי שיקבל זה בשמחה להעיר שאין זה העניין קשה לו כי
בחירתו תביאהו לזה למלט נפשו מעון פלילי ולזה תראה
שלא לבשו חנניה מישאל ועוריה כגדי שק כבואם לכבשן
האש אך לבשו כגריהם החמודות להודות שקבולם המות
ערב להם לבעבור ימלטו נפשם מעו' התועלת
שנים ושלשים הוא להודיע שהגאווה היא מדה מגונה מאר
ולזה זכר כי מפני גאות נבוכדנצר רצה ה' שיהיה שפל
משאר האנשים שבע שני' ויהיה בלי רעת ככהמות וירוחץ
גופו בטל השמים ויאכל רשא כבקר ער אשר יתבאר לו
שהשם הוא השליט במלכות האנשים ויתננה לאשר ירצה

ויקים עליה כאשר ירצה השפל שכאנשים ולזה חמצא
שתכף ששב להתגאות ואמר הלא זאת ככל הגרולה אשר
בניתי לבית מלכות בתקוף כחי ולכבוד הררי הגיעה אליו
זאת הגזירה התועלת שלשה ושלשי הוא להורדי

כי הצרקה מצלת מרעות עצומות עד שכבר האריך השם
לנכוכרנצר הרע בשביל הצרקה והיה זה כן כי היא רפואה
לתכונת הגאווה כמו שביארנו כמה שקדם עם שבה גם כן
קונה האדם תכונת הרחמנות והחמלה הפך מה שהיה
מוטבע בו מתכונת האכזריות עד שכבר היה הורג אנשים
בזולת סבה תביאהו אל זה

בלשצר מלכא עד כשנת חרא לכלשצר
בלשצר המלך עשה

משתה לגרוליו ונגר אלף היה
שותה יין רע כי אויל מדורך היה כן נכוכרנצ כמו שנתבאר
בסוף ספר מלכים ונכוף ספר ירמיה ובלשצר היה כן בנו
של נכוכרנצר ובוה נתקיים מה שאמר ירמיה ועברו אותו
ואת בן כנו ומה שאמר בזה המקום ואנת כריה כלטשצר
אבוך איננה ראה שיהיה כלטשצר בן נכוכרנצר כי אבי
האב יקרא אב כאמרו ותכאנה אל רעואל אכיהן ובמו זה
יקרא בן הכן בן והנה הרצון בזה הפסוק שאלף שרים היו
אוכלים ושותים עמו על שלחן אחר ונגר האף היה שותה
יין רל שלא היה לו שולחן לו לכרו ולהם לברם אבל היה
שותה יין עם אלף על שלחן אחר הפך הענין משאר מלכים
בלשצר אמר כשזוב לבו ביין להביא כלי זהב ובסת אשר
הוציא נכוכרנצר אביו מהיכל אשר בירושלים וישתו כהם
המלך ושריו ונשיו ופילגשיו אז הביאו כלי זהב אשר
הוציאו מהיכל בית האהים אשר בירושלים וישתו כהם
המלך ושריו נשיו ופילגשיו יין וישכחו לאהי זהב ובסת

נחשת וברזל עץ ואבן או יצאו אצבעות יד אדם וכתבו נגר
המנורה על סיד כותל היכל המלך והמלך רואה כף היר
הכותבת או המלך אור פניו השתנו ומחשבותיו הבהילוהו
וקשרי מתניו נתרין וארכובותיו מכות ומקישות זו לזו לל
מרוכ הפחר והכהלה צעק המלך בכח להביא האשפים
בשריים וגוזרים ענה המלך ואמר לחכמי ככל שכל איש
שיקרא הכתב ופתרונו יגדני ילכש ארגמן ודביר הזהב על
צווארו והשלשית במלכות ישלוט או נאים כל חכמי ככל
ולא יכלו לקרות הכתב ולא להודיע למלך פתרונו על ררך
השיעור והאומר או המלך כלשצר נבהל מאד ואור פניו
משתנה עליו ושריו נבהלים ותועים המלכה על דבר המל
ושריו באה לכית המשתה ענתה מלכה ואמרה המלך
לעולמים יחיה אל יבהלוך מחשבותיך ואור פניך אי ישתנה
וידמה שזאת המלכה שהיא אשת נבוכדנצר או היא אשת
אויל מדורך בנו ואעפ שהיא היתה אמו חלקה בכור למלכו
במשפט יש איש במלכותך אשר רוח אלהים קרושים בו
ובימי אניך אור דעת ושכל וחכמה כחכמת מלאך אלהים
נמצאת בו והמלך נבוכדנצר אניך הקימו גדול על כל
החרטומים אשפים כשריים גוזרים על אשר לא נמצאת בו
כרניא רוח אלהים יתרה ומרע ושכל פותר חלומות ומגיד
חירות ומתיר קשרים לל שהוא מבין הדברים הסתומים
יפלו בהם הספקות והמכוכות כי מרוכ הספקות ידמה
המעיון בהם שהם נקשרים נקשרים לא יוכל לצאת משם
להתירם ואולם רניא היה מתיר הקשרים ההם מצד עוצם
השגתו ער שהיה מגיע אל אמתת הדברים ההם או רניא
הובא לפני המלך ענה המלך ואמר לרניא אתה הוא רניא
אשר מגלות היהודים אשר הביא המלך אבי מן היהודים
שמעתי עליך אשר רוח אלהים בך ואור הדעת ושכל וחכמה

יתרה נמצאת כך ועתה הוכאו לפני חכמים אשפים אשר
יקראו כתב זה ופתרונו יודיעוני ואינם יכולים להגיד פתרון
הדבר ואני שמעתי עליך תוכל לפתור פתרונות ולהתיר
קשרים לכן אם תוכל לקרוא הכת ולהודיעני פתרונו
תלבש ארגמן ורכיב הזהב על צוארך ובשלישית המלכות
תשלוט או ענה דניאל ואמל לפני המלך מתנותיך לך היו
ודרדוניך לאחר תן אך אקרא למל הכתב ופיתרונו אודיענו
כל שבולת מתנותיך הנני מוכן לעשות רצונך אך לא
החליט המלך שלא ירצה לקחת מתנותיו בשום פנים כי
בכר תמצא לפי מה שיראה כמה שאחר זה שכבר קבל
דניאל אותן המתנות ומה נשתלשל הדבר שהיתה
לדניאל ואת הגדולה בעת מלכות רדיוש אתה המלך הגה
האלוה העליון מלכות וגדולה וכבוד והוד נתן לנכבד צר
אביך זמן הגדולה אשר נתן לו כל העמי אומות ולשונות
היו חרדי ויראים מלפניו אשר היה רוצה היה הורג ואשר
היה רוצה היה מכה ואשר היה רוצה היה מרים ואשר
רצה היה משפיל וכאשר רם לבנו וחוקה רוחו להרשיע
הורר מכסא המלוכה והכבוד הסירו מימנו ויגורש ממשכן
האנשי והושם לבנו בלב חיה ועם חיות השדה היה משכנו
ועשב כבקר האכילוהו ומטל השמים גופו נטבל עד אשר
ירע כי הא העלין שליט במלכות האנשים ולאשר ירצה
יקים עלויה ואתה בנו בלשש לא השפלת עצמך עם היותך
יורע כל זה ועל אלה השמים נתגאית והכלים אשר כביתו
הביאו לפניך ואתה סרדיך ונשיך ופילגשיך שותים יין כהם
ולאוהי כסף וזהב נחש וברזל עץ ואבן אשר אינם רואי ולא
שומעים ולא יודעי שבחת ואל האוה אשר נשמתך בירו וכל
דרכיך לו לא הודית והרצון כי נשמתך להניע אותה אל
אשר ירצה בי הוא מושל בנשמתך ורצונך והנה דרכיך לא

16

לך כי לא תוכל לעשות אשר תחפוץ אך הנלוו כי לא לארם
הרכו או מלפניו שלח כהיר וכתב זה רשם וזה הכתב אשר
רשם מנה מנה תקל ופרסין הנה זה פתרון הרבר מנה
מנה האהים זמן מלכותך ונשלם לל שנכר נשלמו שבעים
שנה שהיה זמן המלכו ההיא כמו שזכר ידמיה תקל נשקלת
במאונים ונמצאת חסר פרסין נשברה מלכותך ונתנה למרי
ופרס והנה לא זכר מרי במכתב כי מעט יהיה מלכו מרי
כי לא היה מהם כי אסדריוש בן אחשורוש שקבל המלכות
כהיותו בן ששים ושתים שנה וראוי שתדע כי לולי היות
לרניא כח נבואי לא יתכן שיוכן מאמרו ופרסין שתי כוונות
האחת השבירה והאחרת מלכו פרס וזה כי השם המשותף
לא יהיה בו סימן הרבים מפני שתי כוונות מתחלפות
והמשל כי עין נאמר על עין בעלי חיים ועל עין המים ולא
נאמר עינים על שיכלול בו עין אחד מבעל חיים ועין המים
כי כמו זה הריבוי לא יקרה רק כדברים מסכימים מצד מה
שהם מסכימים או אמר בלשצר והלכישו רניא ארגמן
ודכיר הזהב על צווארו והכריוו עליו אשר שליט בשלישית
המלכות בו בליל נהרג בלשצר המלך הנשרי הנה אמר זה
לפי שזה המשתה היה בלילה כי כבר היתה שם מנודה כמו
שזכרנו וירמה שאחד מאנשיו הכהו בשמעו רברי רניא
למצא חן בעיני מלכי מרי ופרס כמו שזכר יוסיפון או הכוהו
אויביו המריים או הפרסיים ודריוש המרי קבל המלכות
בבן ששים ושתים שנה היה טוב בעיני דריוש והקים על
המלכות אחרדרפנים מאה ועשרים איש אשר יהיו בכל
המלכות ולמעלה מהם שוטרם שלשה אשר רניא אחד
מהם שיתנו להם האחרדרפנים האה טעם כמעשיהם ועל
פי השלשה האה יעשו מעשיהם בדרך שלא יגיע נזק למלך
בפקירות האחרדרפני כי או השלשה הממוני עליה שומרי

אותם מעשות דבר בלתי ראוי יתכן שיוזק מהם למלך או
דניא היה מתחוק ומתגבר על השוטרים והאחשררפנים
מפני רוח אלהים היתה בו והמלך חושב להקימו על כל
המלכות או היו רוצים למצא עלה לדניא מצד המלכות
והאחשררפנים וכל עלה והשחתה לא יוכלו למצא כי
נאמן הוא וכל שגגה והשחתה לא נמצאת בו או אמרו
האנשים האלה הנה לא נמצא לדניא זה כל עלה אך נמצא
בו ברת אלהים ול אם תנתן רת כנגד אלהי דניא שהוא
נאמן לאלהיו ויעבור על הרת ההיא או אלה השוטרים
והאחשררפנים נאספו אצל המלך וכן אמרו לו לריוש
המלך המלך לעולם תחיה נועצו כל שוטרי המלכות
האחשררפנים והפחות והסגנים המנהיגים לגרור למלך
ולחוק איסר אשר כל אשר ישא שאה מן כל אזה ואדם עד
ימים שלשים כי אם ממך המלך יושלך לבור האריות והיא
היתה חפירה גרולה שם אריות רבות ואשר הוא משפט
מות היו משליבין אותו שם עתה המל קיים האיסר ותכתוב
כתב אשר לא ישתנה כרת מדי ופרס אשר לא תעבר
מפני אלה הדברים הנה המלך כתב הכתב והאיסר ודניא
כאשר ידע שנכתב הכתב בא לביתו וחלונות פתוחין לו
בעליותו נגר ירושלם ושלש פעמי ביום היה כורע על ברכיו
ומתפלל כמו שהיה עושה קודם זה או האנשים האלה נאספו
ומצאו דניא מבקש ומתחנן לפני האלהים
או קרבו ואמרו לפני המלך על איסר המלך הלא איסר
כתבת שכל איש אשר יבקש מכל אזה ואדם עד שלשים יום
כי אם ממך יושלך לבור האריות ענה המלך אמת הרבר
ברת מדי ופרס אשר לא תעבור או ענו ואמ לפני המלך כי
דניא מגלות היהודים לא שם עליך המלך טעם ולא על
האיסר אשר כתבת ושלשה פעמי ביום מתפלל בקשתו או

המלך כשמעו הרבר מאד חרה לו ועל דניא שם לב להצילו
 וער בא השמש היה משתדל להצילו או האנשים האלה
 נאספו אצל המלך ואמרו דע המלך כי רת למרי ופרס
 אשר כל איסר וגרר אשר יקימהו המלך אין להשיב או אמ
 המלך והביאו דניא והשליכוהו לכור האריות ענה המלך
 לדניא ואמר אלהיך אשר אתה מתפלל לפניו הוא יצילך
 והוכאה אכן אחת והושמה על פי הכור והתם אותה
 המלך בטבעתו ובטבעת שריו אשר לא ישתנה הרצון לדניא
 או הלך המלך להיכלו ולן בתענית וכלי זמר לא היו מכיין
 לפניו ושנתו צרדה לפניו והנה היה זה מרוב צערו על דניא
 והנה קרא בלי זמר רחוק מפני רחותם הרוח הרעה והכעס
 או יהיה הרצון באמרו ורחוק ואשר מגידים ומספרים דברים
 רבים להרחיב הנפש כמנהג הגדולים או המלך קם
 בשחר כאשר האיר זהלך כמהירות לכור האריו וכהתקדכו
 לכור צעק לדניא בקול מר ענה המלך ואמר לדניא דניא
 עבר אלהים חיים אלהיך אשר אתה מתפלל לפניו היכול
 להצילך מן האריות או דניא עם המלך דבר המלך לעולם
 יחיה אלהי שלח מלאכו זסגר פי האריות ולא היוקוני לפי
 שכבר נמצא לי זכות לפניו ואף לפניך המלך דבר רע לא
 עשיתי או המלך שםח מאד ואמר להעלות דניא מן הכור
 והועל דניא מן הכור וכל חבורה לא נמצאת בו כי בטח
 באהיו ויאמר המלך והביאו האנשים האלה אשר הלשינו
 דניא והושלכו לכור האריות הסוכניהם ונשיהם ולא הגיעו
 לקרקע הכור ששלטו בהם האריות ושכרו כל עצמותיהם
 או כתב דרוש לכל העמים אומות ולשוונות הושכים ככל
 הארץ יגרל שלומכם מלפני נתנה רת אשר בכל ממטלת
 מלכותי יהיו חרדים ויראים מלפני אלה דניא כי הוא אלים
 חיים וקיים ולנצח ומלכותו לא תשחת וממשלתו ער סוף

העולם פודה ומציל ועושה אותות ונפלאות בשמים ובארץ
אשר הציל רניא מיר האריות ורניאל זה הצליח במלכות
דריוש ובמלכות כורש הפרסי והנה כרש חתן דריוש המדי
ונתן לו דריוש המלוכה אחריו וירמה שדריוש לא מלך
שנה אחת שלמה כמו שנבאר אחר זה וכבר תמצא שאמר
ירמיה כי במלאת לבבל שכעים שנה אפקוד אתכם וכן היה
בי בשנה הראשונה לנבוכרנצר החל גלות ישראל א' כבל או
גלה יהויקים וגלו עמו קצת מבני יהודה כמו שזכרנו בראש
זה הספר ונשארו ששים ותשע שנים עד מות בלשצר ובשנה
אחת לכורש נשלמו שכעים שנה ואז פקר השם את ישראל
כמו שכתוב בראש עזרא או אמי השם לירושלם תכנה והיכל
תוסד כמו שאמר ישעיה ואעפ שהיו להם מתנגדים אחר
זה הנה הגיעה הישועה לצמח וירמה שעונותיהם השו
שלא נשלמה הישועה אז זמתי שבתו כנכואת וכריה עד מתי
אתה לא תרחם את ערי ירושלם ואת ערי יהודה אשר
זעמת זה שכעי שנה אינו מחייב שלא יהיה מחרבן ירושלם
עד העת ההיא כי אם שכעי שנה כי יותר הוא מזה המספר
כשנמנה מלכות דריוש וכורש וארתחששתא עד השנה
השינית לדריוש הפרסי אך הזעם היה שכעים שנה רל מעת
גלות יהויקים כי מאז פנה ה' לרעה להם עד תחלת מלכות
כורש ואחר זה הזעם לא זעם ולא רחם בשלימות כי כבר
היו לישראל מתנגדים באותו הבניין והוא בקש מהשם
שירחם בימי דריוש הפרסי והנה זה מה שראינו לבאר
במה שהגבלנו ביאורו בזה המקום ואולם התועלות המגיעות
ממנו הם רבים התועלת הראשון הוא לפרסם
נפלאות השם אשר עשה למען לא יחולל שמו כי השם ירצה
שיעבדוהו ככל מקום ויגיעו בלם אל השלימות ולזה ספר כי
באשר נגלה לשם מה שהיה מתפאר בו בלשצר כמה

שהחריבו אבותיו בית המקדש ולזה הביא בלי השם והיו
שותין בהם הוא ושריו נשיו ופילגשיו והיו משכחין ומודים
לאלהיהם אשר השבו שהתגברו בהם על האלוה הגדול
שנבנה לשמו בית המקדש והשם לכבודו ולמען יכירו כל
הגוים כי הוא האלים שלח על דרך המזפת כמו כף שהיתת
כותכת בכותל הרברים הקשים ההם כנגד בלשצר וירמה
כי בלשצר עשה זה לפי שכבר נתפרסמו להם דברי ירמיה
כי בעת מלאת לכבל שבעים שנה יפקוד ה את עמו וכאשר
נשלמו שבעים שנה מעת צמיחת מלכו נבוכדנצר ולא פקד ה
את עמו ולא הושבו כליו חשב שלא יפקד עוד ולזה נשתמש
בכלי בית המקדש והנה טעה בזה כי המספר היה מעת
התחלת הגלות לכבל כמו שזכרנו ולזה נשלם זה המספר
בשנה אחת לכורש והושבו אז כלי בית ה כמו שזכר בראש
ספר עזרא התועלת השני הוא להודיע שראוי לאדם
שיראה למלך שהוא מזוכן לעשות רצונו אף שלא יקבל שכר
מסונו כי בזה מהכבוד וההידור למלך כמו שראוי ולזה
תמצא כאשר אמר בלשצר לרניא שאם יקרא הכתב ההוא
ויגיד לו פתרונו יתן לו אותם המתנות והשררה שזכר אם
לו רניא שאינו צריך בעבור זה שיהיה משועבר לתת לו אז
המתנות אך יתנס למי שירצה כי בזולת זה הוא מוזמן
ומוכן לעשות שאלתו התועלת השלישי הוא להודיע
עוצם הגבורה וכה הלב אשר ליריאים ולשלימים וזה שכבר
תמצא שהוכיח רניא בלשצר זה התוכחה הנפלא בעבור
כבוד ה ולא ירא להגיד הרע אשר הכתב מזרה עליו
התועלת הרביעי הוא לכאר קיוס יעודי הנביאים ופתרון
רניאל ולזה תמצא שספר כי כלילה ההוא נהרג בלשצר
המלך כי אז נשלמו לנבוכדנצר שבעים שנה וכא ער קצו
שהגביל ירמי ובוה גב נתאמת מה שפתר רניא מנה מנת

מלכות ונשלמה התועלת החמישי הוא להודיע שאין
ראוי לאדם שיקח מהשררה לעצמו מה שיתכן שיקנאו בו
אחרים הלא תראה מה שקרה לדניאל מפני היותו מתחוק
בשרד על שאר השוטרי כי לולי ה' שהיה לו כבר המיתוהו
בקנאם בו עד שהתחכמו להפיל אותו לבור אריות וראוי
שלא יעלם ממנו שלא עשה זה דניאל אלא כדי שיוכל להשיב
לישראל כי כל שתהיה ידו תקפה יותר יוכל להשיב להם עם
המלך התועלת הששי הוא להודיע עוצם בטחון דניאל
בשם ית' עד שלא הסכים לכטל מתפלתו כלל בעבור הרת
שנחן דריוש שכל מי שיבקש בקשה לזולתו עד שלשים יום
יושלך לגוב אריות ולא סמך גם כן על הנס מכל וכל כי
כבר השתרל לעשות זה בסתר ולא עשה בפרסום כי אין
ראוי גם לנביאים שיסמכו על הנס כמו שזכרנו פעמים
רבות כתועלות דברי התורה והנביאים התועלת
השביעי הוא להודיע שראוי שיתפלל האדם לה' ושראוי ג'כ
להורות השם אחר התפלה וראוי ג'כ לכוין ולהתפלל
כנגד בית המקדש כי בהתפללו נגר ירושלם הוא מתפלל
כנגד בית המקדש וכל זה למרנו כאמ' וכוין פתיחין ליה
בעיליתיה נגר ירושלם וזמנין תלתא כזמא הוה בריך על
ברכוהי ומזרה ומצלי קורם אהיא למדנו שאחר התפלה
היה אומ' דברי הוראה ואולם קורם התפלה שראוי לומר
דברי שבח ככר במקומות רבים ולזה תקנו חכמים להתפל
שלשה פעמים ביום ואעפ' יספיק בפעם אחת ותקנו שתהיה
התפלה כנגד ירושלם ותקנו דברי התפלה שיש בהתחלתם
דברי שבח ובסופם דברי הוראה התועלת השמיני הוא
להודיע שראוי לכל בעל פקירות שירקרק מאר ברברים
שהוא ממונה עליהם מהשליט שיהיו מסודרים בנאמנות
זבאופן שלא יקרה נזק למלך מפני היותו בלתי זריו ברברי

ההם. ולא יבטח בזה מפני עוצם אהבת השליט אותו הלא
תראה כי רניא עם רוב אהבת המלך אותו עד שכבר הפליג
להצטער כשהוכרח להפילו בגוב האריות. והיה משתדל
בהצלתו בחוקת היר אעפ"י שלא עשה את רת המלך ומרר
בו מן הצר הנה היה מרקרק מאד בפקודותיו עד שלא היו
יכולין המקנאים בו למצוא על דניא בזה שום עלה ושגגה
ולזה טרחו שימצאוה לו כמה שהוא ברת אהיא כי היו
משערים שרניא היה נאמן לשם ולא יחטא לו בעבור מצות
המלך התועלת התשיעי הוא לפרסם עוצם הנס שעשה
השם לרניא כאשר הפילוהו לכור האריות כי בזה תעמוד
פינות הנפלאות וההשגחה אשר הם מהגדולות מהפנות
התורייז ולזה גב זכר שכבר נקם השם נקמתו והוא שנפלו
בו כל המקנאים בגוב האריות ואז נשלמה לרניא ההצלה
מהם וזה היה סנה לפרסם כי ה' הוא האלהים לכל האומות
מפני מה ששלח רחוש לכל האומות שיהיו כולם יראים את
אחי רניא כי הוא אלהים חיים ומלך עולם והוא משגיח על
יראיו להצילם ועושה נפלאות בשמים ובארץ אשר הציל
רניאל מיר האריות ולזה אין לחשוב שיהיה השם בלתי
משגיח בעניינים השפלים לחסרונם כמו שחשכ הפילוסוף
בשנת אחת לכל שצד עד בשנת שלש וגו' ביאר
המלות היש מלין אמר תחלת הרברים

שאמ' בכתב ההוא שכתב בו החלום וארו והנה רוחי שמיא
רוחות השמים כאו תאמר רוח צפונית ורוח דרומית ורוח
מזרחית ורוח מערבית מגיחן לימא רכה מוציאות הים
הגרול ממקומו כשעם יגיה ירדן אל פיהו וכבר תמצא כאו
הלמדים הרכה בלשון ארמית ירוע שהרוחו הנסגרות כיס
יוציאוהו ממקומו וכן העני' ברוחות המנשבות עליו וכאילו
העיר בזה שכל מה שישמע מן השמים מכל רוחותיו מעיר

על דבר אלו המלכיות שיעיר עליהם כזאת הנבואה או כזה
החלום של נבואה ותלתא עילעין בפומא דל שלש צלעות
האלו נשארו בין שיניה ואכלה הכשר כנמר הוא נמר
והיא היה בעלת כתמים הרבה רפסה רומסת את כריאת
רוחי בגו נתנה דל שמרוב כהלה כאלו נכרתה רוחו תוך
הגוף שהוא נרן הנפש ונרתיקה ער כא ער כה סופא
דמלתא סוף הרברים היו מה שאמר במכתב אנא דניא
סגיא רעיוני יבהלני וגו' וזה לאות כי מה שאמר תחלה
יש מלין אמר הרצון בו שזהו תחלת רכריו ולא רצה כזה
שלא יגיד דניא כי אסראשית הרברים ויקצר השאר ועתה
נעתיק אלו הרברים ללשון הקודש ונפרשם כיר שכלנו
בשנה אחת לכלשצר מלך בכל דניא ראה חלום
ומראו ראשו על משכבו או החלו כתב בסוף סופא
דמילתא זכר שם הרברים שאינם מעצם החלום ענה דניא
ואמ' רואה הייתי בחזיוני הלילה והנה ארבע רוחות השמי'
מוציאות הים הגרול ממקומו והנה היה המשל הזה כאלו
הרוחות שהם יהיו סנה שישטוף הים הגרול את הארץ כי
המלכיות האלה בהתחדשם היה הרג רב כאומות כלם אשר
הם הווים למלך עליהם כחיל וככה כמו שנתפרסם זה
בסיפורים והיה גם כן מהחכמה כשיחס זה לארבע רוחות
השמים כאן הורה שאן הארבע מלכיות שופעות משפע כל
רוחות השמים דל מה שישפע מן הככבים ככללם כי מפני
זאת ההשגחה הכוללת לבר זכו לזאת הגרולה כי הם היו
כלם עובדי אילים ואין ראוי שתדבק בהם השגחה פרטית
ונכלל גם כן במספר ארבע החיות הערה לארבע מלכיות
שזכר והם שרי אלו המלכיות עולות מן הים הגרול להורות
על שרוממותם אינו מהם כי מצר שפע השמים כי הם
מצר עצמם דאויים שיהיו שפלים מאד למשה ממימי הים

20
ברוך שלא יתקיים להם מציאות ולזה זכר במלכו החמישי
אשר ראויה להתרוממות מצד עצמה מפני אמונתה כשם
ית שהיא באה עם ענני שמיא עם שכבר היתה הערה
בעלותם ממימי הים שלא יפלא ארם על גורל או המלכות
ותקפם עם היותם בעלי אמונות נפסרות ער שכבר משלו
בכל הישוב מה שלא נמצא בן ערין במלכו ישראל כי גדלם
היה מצד חסרונם וחסרון האומות בכללם שהיה קל להם
להשמע אליהם וללכת כשקוציה כמו שגודל החיות אשר
בים שהוא נפלא על גודל חיות היבשה שהוא מצד חסרון
הבעלי חיים הימים אלא מצד יתרון שלמותו כמו שיתכאר
בשבעיות וארבע חיות גדולות עולות מן הים שזנות זו מזו
הם ארבע מלכות הנזכרות בראש זה הספר הראשונה
כאריה וכנפי נשר לה רואה הייתי שנמרטו כנפיה והורמה
מן הארץ הרגלים כרגלי אנוש הוקמה ולב ארם נתן לה
המשיל כח נכונצד לכח האריה וקלות תנועתו ללכת
להלחם כאשר ירצה לכנפי הנשר שהם כלים לקלות
התנועה בהם בככרות ולב ארם נתן לה והוסרה ממנה לב
האריה וגבורתו והנה אמר זה על בלשצר שנצחוהו מרי
ופרס שהיו תחתיו והנה היה אחרת שנייה רומה לרוב
ולצד אחר הוקמה וג' צלעות בפיה בין שיניה וכן אמר לה
קומי אכלי בשר שגיא הנה זה המלכות הפני היה מלכות
מרי ופרס ודמהו לרוב שאינו נלחם כל כך כמו האריה
ואמר שכבר הורמה לצד אחר לפי שלא נצרכו לה כנפים
לכבוש כל העמים אך נלחמו עם כשרים לכר ונצחום בקלות
ער שכן לילה היה ובזולת מלחמות אחרות נכנעו להם כל
העמים ונתנו צוארם תחת עולם ואמר כי שלש צלעות
בפיה בין שיניה להעיר על רוב אכלה הכשר והיה זה משל
שלשה מלכים מפרס שקמו אתר הרינוש המרי שכבש

המלכות תחלה ונתנו אחריו לכרש חתנו והם כרש
ארתחששתא רדיוש ומה שאמר שם שכן אמר לה קומי
ואכלי בשר שגיא אחשוב שהוא משל לצלע הראשונה והוא
כבש והוא הרג רבים ואמרה לו מלכות השיין בשהרגת
אותו והשליכה אותו אל הכור אשר מלא ההללים שתה
כרש ורוה מן הדם אשר שפכת זה שלשים שנה כמו שכתו
בסיפורי יוסיפון בן גוריון ובכלל כל אלו השלשה מלכים
אשר זכרנו יהיו מצליחין מאד ולא יקום איש בפניהם ולכל
אחד מהם יתכן שיאמר קומי אכלי בשר רב ולזה לא מנה
עמם ארתחששת השני כי הוא היה כהפך זה כי אסכנר
נצחו במלחמה אחר זה דואה הייתי והנה היה אחרת
כנמר לה כנפים ארבע של עוף על גבה וארבע ראשים
לחית וממשלה נתנה לה הנה החיה אשר היא כנמר הוא
אסכנר משונה מאד בצורתו כמו שנזכר בסיפורו ולזה
המשילו לנמר ואמר שיש לה כנפים ארבע של עוף כי הוא
שזשט להלחם ככל הארצות ושם מספרם ארבעה כמספר
המלכיות שנחלקה אליהם כמה שזכור כמה שיבוא אחר
זה דואה הייתי כמדאות הלילה והנה היה רכיעית נוראה
זלה אימה ותוקף ושיני ברזל גדולות לה אכלה ומרקה
זה שאר כרגליה רומסת והיא משונה מכל החיות הקודמו
זקרנים עשר לה הנה יפרש אחר זה ענין מה שנאמר בחיה
רכיעית וירמה שאמר בה שראה כמדאות הלילה מה
שאמר בחיות האחרות להעיר על ההכרל החזק אשר כינה
זבין החיות הקודמות כי החיות הקודמות עמדו זמן לא
ארוך ואולם זו תעמוד זמן ארוך מאד מסתכל הייתי בקרני
והנה קרן אחת קשנה עולה ביניהם ושלשה מן הקרנים
הראשונים נעקרו מלפניה והנה עינים כעיני אדם בקרן
הזאת ופה מרברת גדולות דואה הייתי עד שהכסאות

הושלכו והישיש ישב לבושו כשלג לבן ושער ראשו בצמד
נקי כסאו שכיבי אש ופניו אש בזער נהר של אש נמשך
ויוצא מלפניו אלה אלפים ישרתוהו ויריבי רבבות לפניו
יקומו למשפט ישב וספרים נפתחו רואה הייתי אז מקול
הרבנים הגדולים אשר הקרן מדברת ראיתי עד שנהרגה
החיה ונאכר גופה ונתנה לשריפת אש ושאה החיות הסירו
ממשלתם ואורך כחיים נתן להם עד זמן זעת רואה הייתי
במראות הלילה והנה עם ענני השמים כבן ארס היה בא
ועד הישיש הגיע ולפניו הקריבוהו ולו נתן ממשלה וכבוד
ומלכות והוד וכל העמים אימות ולשתו לו יעבדו ממשלתו
ממשלת עולם אשר לא תסור ומלכותו אשר לא תשחת
אמר במלכות החמישי במראות הלילה להכריל בינו וכיך
אשר לפניו כי יש ביניהם הכריל נפלא וירמה שכראשונה
יהיה כארס אחד בזולת רוממות ויבא לפני הישיש אשר
הוא היום על מלכות רומי לבקש מלפניו על עמו כמו שבא
משה למלך מצרים ובסוף הענין נתן לו זאת הממשלה
שזכר נכרתה רוחי תוך נדוקה אני רניא ומראות ראשי
הבהילוני רל כי מדוב הבהלה לא נותרה בו נשמה קרבתי
אצל אחר מהעומרים והאמת אשאל ממנו על זה ואמר
אלי ופתרון הרברים יודיעני אלו החיות הגדולות שהם ר
מלכים יקומו מן הארץ הנה באר לך שתקומת אלו המלכי
לכר תהיה מן הארץ אך תקומת מלכות החמישית תהיה
מאת ה ית על דרך השגחה פה שית ויקבלו המלכות קדושי
עליונים וינחלו המלכות לעולם ולעולמי עולמים או רציתי
לעמוד על החיה הרביעי אשר היתה משונה מכולם מראת
מאר שניה ברזל וצפרניה נחשת הוא כרזל קשה אכלה
ומרקה והשאר רומסת כרגליה ועל עשר הקרנות אשר
בראשה והאחרת אשר עלתה ונפלו מלפניה שלש והקרן

אשר היא כן היו עינים לה ופה מדברת גדולות ומראה
גדול מחברתה רואה הייתי והנה הקרן אשר היא כן עושה
מלחמה עם קדושים ויכלה להם עד שבא הישיש ואחר כך
נתן המשפט לקדושי עליון והגיע העת ונחלו המלכות
קדושים כן אמר החיה הרביעית היא מלכות רביעית תהיה
בארץ שונה מכל המלכו ותכלה כל הארץ ותרוקנה וקרני
עשר מאותה המלכות יקומו עשרה מלכים ואחרון יקום
אחריהם והוא משונה מהראשונים ושלשה מלכים ישפיל
וידבר דברים בנגד א' עליון ולקדושי עליונים יכלה וישחית
ויחשוב לשנות מועדים ודת וינתנו כידו ער מועד מועדים
וחצי והנה אחשוב שאחר שקמו עשרה קיסרים ממלכות
יבוא קס הקיסה שהכביח מלכות רבות להאמין בהורח
בהרטה וירמה שאלו היו שלשה מלכות אשר הטביל
והשיב לרתו והוא מבואר מזה שהקרן הזאת היתה קטנה
בתחלתה אחר נתעצם ענינה וככה נבחה הקרן הזאת על
אלהים נפלאות וחשבו שילכש ה' ית בשר ויכנס בבטן הכתול
גדול והיא בתולה גם חשבה לשנות מועדי ותורה והרכת
במצוותיה והיא התורה החרשה שנתן והושחתו מפני זאת
האמונה רבים מישראל כמו שנתפרסם זה מאד ואולם מה
שאמר שינתנו כידו ער זמן שנה לשני המועדים ולחציים
זהנה שני המועדים הם ומני עמידת בית ראשון ובית שיני
והנה עמד בית ראשון ארבע מאות וחשע עשרה שנה וחצי
ובית שני עמד ארבע מאות ושבע ושלשים שנה וחצי והנה
יהיו המועדים שמונה מאות ושבע וחמשים שנה וחציים
הוא ארבע מאות ושמונה ועשרים שנה וחצי וכאשר נוסף
על הזמן שינתנו כידו חצי השבוע שהשכית זבח ומנחה כי
אז היו נתנים כידו לא יהיה החסרון כי אם שנה אחת ולזה
היה הרצון כאמרו ימים אף ומאתים ותשעים כי בשנה

היה נשלם זה המניין ינתן שקוץ שומם ולוה יהיו נתונים
בירו אלה ומאתים ושימונים ותשע ואפשר עוד והוא הנכון
שהשלש שנים וחצי שהשבית זבח ומנחה אינם נחשבים
בוה המספר והנה לא יהיו נתונים בירו אחר חרבן בית שני
כי אם אף ומאתים ושימונים וחמש שנים וחצי ואחר זה
יסורו מתחת ידו אך לא יהיה נתן השיקוץ שומם עד סוף
אף שלש מאות ושלשים וחמשה וזה כלו כלתי מכואר בזה
המקום וכבר נאמ' כמה שאחר זה ולמשפט ישב רל
האמונה זאת נמשך שיהיה ישיש עומר למשפט הוא
תמורת הקרן הנזכרת וממשלתו יסירו להשמיר ולאבר עד
לבלה והמלכות והממשלה וגרולת המלכות אשר תחת כל
השמים נתנה לעם קרושי עליון מלכותו יעמוד לעולם וכל
הממשלות יעברוהו וישמעו לקולו עד כה היה ספור דברי
המלאך לרניא וסוף הדבר שבת רניא אני רניא מחשבותי
יכהילוני מאר ואור פני ישתנה והרבר שמרתי כלבי הנת
באור זאת המראה ואולם

המגיע בה מכואר בעניין ייעור מלך המשיח שיבוא מהר
בימינו ויעיר על אמתת זה הייעור כי שאר הענייני שנכללו
בו מהארבע מלכות כלם באו כמו שכא בואת המראת
ולפי ששער רניא באמתתה הסכים לכתבה כדי שלא
ישנחה ולא תשנחה ואולם בתב בתחלה ענה רניא ואמר
כי בזה תועלת גדולה להאמין יותר בדבריו אלה כי כבר
התפרסם אמונת דבריו כעניינים הנזכרים בספר הזה

בשנת שלש למלכות

בלשצר וגו' ער
בשנת אחת ויהי בראותי
ואני בשושן הכירה אשר
בעולם המדינה ירמה שכבר הלך שם רניא כי לא היה
קרוב כל כך לבלשצר בקורבתו לגבוכרנצר ולוה לא שלח

בלשצר לקראו על רכר המכתב בכותל עד שכבר הגידה
לו המלכה עניין דניא והנה אמר שכבר ראה בחזון כאלו
היה על אובל אחר מנהרי אולי ואשא עיני וארא אמר
שכבר ראה איל אחר עומד על פלג המים ולו קרנים גבוהו
אך האחת גבוהה מהשנית והגבוהה עולה באחרונה והנה
זה רמז למלכות מדי ופרס שהיתה המלכות השנית
ומלכות מדי היתה כתחלה והיא הקרן שאינה גבוהה כמו
השנית שהיתה למלכי פרס כי דריוש לא מלך כי אם
מעט ואחר שלשה מלכים לפרס והחזיקו במלכות זמן רב
והנה יתבאר מזה המקום שלא מלכו כרש ודריוש יחד בזה
המלכו הגדול אך מלך דריוש תחלה זמן קצר ואחר מלך
כרש אחריו ראיתי את האיל וכו' אמ' ובל החיות לא יעמדו
לפניו ואין מציל מירו על מלכי פרס כי ירמה שמלכו בכל
כרצונם וכבר סופר כי כורש הצליח מאד במלחמותיו
ושפך רמים רבים ואני הייתי מבין והנה צפיר עוים קרא
המלך הראשון ממלכי יון צפיר העוים לפי שכבר היה צפיר
בשנים כמו שנוכר בסיפור אבסנדר והוא זה הצפיר ויחס
אותו אל העוים כי לא היה בן פוליפוס בעל אמו כמו שנוכר
בסיפורו ואמר שבא מן המערב על פני כל הארץ כי כבר
פשט בארצות רבות וכבשם קודם הלחמו עם דריוש ואמ'
זאין נוגע בארץ כאלו היה עוף בכנפים מרוב קלות תנועתו
ונצחו בקלות המלכות שהיה בא עליהם ואמר שהיה בין
עיני הצפיר קרן בעל סעיפים רבים לנגח פה ופה ויכא עד
האיל והוא דריוש ואמ' וראיתי מגיע אצל האיל לפי שכבר
בא אבסנדר לבית דריוש בהתנכרות כמו שסופר לבעבור
יראה ענייניו כי כן היה מנהגו כמו שזכר בסיפורו ויתמרמר
אין הל שאלסכנדר עשה עצמו מר לדריוש כי לא רצה
להשלים עמו לקחת ממנו כסף וזהב ושמינים פילגשיו

ששלה לו רדיוש אך רצה על כל פנים להלחם עמו וישבר
את שתי קרניו דל שהכניע תחתיו מדי ופרס שהיו שתי
קרנות האיל ולא היה מציל לאיל מירו רמו בזה שלא עורו
רדיוש בזאת המלחמה המלכים שהיו תחתיו קורם זה כי
הכניעם אסכנרון תחת ממשלתו וגם עמו לא הצילו מיר
הצפיר כי מבני עמו הכוהו והמיתוהו כמו שנוכר בסיפור
אל המלכים וצפיר העוים הגדיל עד מאר וגו אמר זה לפי
שכבר כבש כמלחמה כל הישוב ובעת היותו בתכלית
העוצם שכבש הכל והיה רוצה לשוב לא הספיק לשוב כי
תנף נשברה הקרן הגרולה אך לא כמלחמה כי אמר כי
בעצמו היה זה אך השקוהו סם המות כמו שנוכר בסיפורו
ומת אסכנרר ועלו סעיפים ארבע תחת הקרן שנשברה כי
כבר נחלקה מלכותו לארבע רוחות השמים כמו שקרם
ובכר נוכר בסיפורו כי אלסכנרר חלק המלכות לארבעה
ממשפחתו ומן האחת יצא קרן מצעירה דל מהקטנה
שבהם יצא קרן מלך אחר ויגרל מאר אל הנגב והוא מלך
מצרים ולזה סיפר כי אנטיוכוס התגבר על מלך מצרים
ותפשו וכבש מלכות מצרים תחתיו והתגבר גב אל המזרח
והוא ארץ פרס ואל ארץ הצבי והוא ארץ ישראל כי היא
נקראת ארץ צבי להיותה רצויה וחשוקה לכל ארם והנה
מצאנו כי כל אלו המלכויות היו תחת ירו כמו שנתבאר
מסיפורי אלו המלכויות ותגרל עד צבא השמים דל עד עם
ישראל כי הרג מהם ומחסיריהם רבים אנטיוכוס הנוכר
כשלא רצו לשמוע לו לעבור על רברי תורה והנה החסירי
הם ככוכבים ולזה קראם צבא השמים ואמ שוכר הפיל זה
המלך ארצה מן הצבא והוא עם ישראל ומן הכוכבים והם
החסירים ירמוס אותם ובכר היה זה גם כן כי הרבה
חלליהם מאר עד שכבר השב להשמיר את יהודה כמו

שזכר בסיפורי ועד שר הצבא הגדיל לל ארון הצבא והוא
השם ומה שהגדיל עליו הוא שכבר בטל העבודה הנעשית
לו במקדש כמו התמידין ומה שירמה להם והושלך מכון
מקדשו כי החריב זה המלך אנטיוכוס כמו שזכר בסיפורי
אשר למלכים האלה וקרא השם שר להוסיף ההעלם כזה
כי כן נדמה לו בחלומו כאלו היה שר צבא והוא השם שהוא
שר צבא ישראל שנקראו צבאותיו כמו שנ' והוצאתי את
צבאותי ולפי שהשר יאמר גב על המושל אשר יש מושל
עליו והוא המלך באר המלאך כזה השר שהוא שר השרים
כאלו יאמר שאין למעלה ממנו שום נמצא וצבא תנתן על
התמיד בפשע לל כי הצבא והוא ישראל ינתן ביד אנטיוכוס
על רכב התמיד מפני מה שפשעו בו וכאלו באר שאו היו
ישראל עובדים לשם כראוי לא שלט בהם זה הרשע כזה
האופן וכסבת הפשע תשליך מלכות הרשעה אמת ארצה
לל החסידים ולהרגם וירמה שזה הפשע שפשעו ישראל
בימי בית ראשון לא שהרו ממנו ערין כמו שיתנאר אחר
זה והנה יעיר לזה גב בעת ההוא כי הוא יסכב לפקוד עליה
הפשע הראשון ואשמעה אחד קרוש מדבר לל שמעתי
שהיה אחר מהמלאכים הקרושים ואמר לו אחר קרוש ער
מתי יהיה זה העניין מהחזון שיהיה התמיד שומם וינתן
קרוש וצבא ישראל מרמס לאויב והנה זו כמלת וקדש כמו
זו ואיה וענה והנה הרצון באמרו לפלמוני למלאך ששמו
נעלם והוא נגזר מפלוני אלמוני וזה מורה על רוב ההעלם
כי שם המלאך נעלם כאמרו למה זה תשאל לשמי והוא
בלאי זהנה אמר התמיד והפשע שומם הרצון בו התמיד
כעבור הפשע שומם או ירצה כזה ער מתי החזון והוא
התמי והפשע שומם תת כאלו יאמ' ער מתי יהיה זה החזון
לתמיד שיורם ויוסר ועד מתי הפשע יתן התמיד שומם

24
ויתן בית המקדש וישראל מרמס לאויב : והנה אמר זה כי
כבר הוסר התמיד שבעים שנה על הפשע ההוא וכאן
יאמץ הלנצח לא ישהרו מזה הפשע עד שיענשו בעבורו בזה
האופן הנפלא שיתן התמיד שומם יתן קרש וזכא מרמס
ואמר אליו ער ערב בקר וגו' הנה אמר זה שלא היתה
השאה על הזמן שיתמיד אנשיוכו להרע לישראל בזה האופן
ויהיה התשובה מספר ימים לא שנים שאם היה לא היה
ראוי ער ערב בקר אבל ער ימים אלפים ושלוש מאות אם
היה שיורה שלא התמיד זה הרע לישראל כי אם כמו שש
שנים ופחות מארבעה חדשים פי מה להזכיר ערב ובקר
ועור איך יאמר המלאך לרניא על זה ואתה סתום החוון כי
לימים רבים והנה לא היו ימים רבים עד הזמן ההוא מעת
זה החוון ועוד שהפשע כמו שהתכאר לא טהר ער עת
הגאולה שהיא עתירה ולזה ידמה שיהיה זה מחשכון שנים
והתחלתם לפי מה שאחשוב מעת שמוא כי ממנו צמח
המלכות לישראל כי הוא משה שאול וחדר וזימיו הצליחו
ישראל בכל מלחמותיהם ולזה נקרא בקר וזימיו גב היתה
מלכות שאול ובכלל הנה הבקר הוא היות המלכות לישראל
והערב הוא סורו מהם והרצון בזה ער העת שיהיו הערב
והבקר אלפים ושלוש מאות שנה וזה יהיה ונצרך קרש בית
המקד ולא ישחת אחר זה ולא תשבת עבודתו גידמה שזה
תהיה עבודתו כשתהיה נשלמת מלחמת גוג ומגוג כי כיום
המלחמה ההיא תשבת בהכרח העבודה מירושלם והנה
ידמה שהמלחמה תהיה אחר שהוסר התמיד אלף שלש
מאות ושלושים וחמש שנה לפי מה שנבאר בעל בסוף זה
הספר וזה אחר חרבן הבית כי אז הוסר לגמרי ולא יאמר
שהוסר שלש שנים וחצי קורם חרבן הבית שני שהשבת
זבח ומנחה כי אז לא הוסר לא מפני שלא היו בתם תמיד

אך בעת החרבן הוסר והנה מעת חרבן בית ראשון עד חרב
בית שני היו שבועים שנעים כמו שיתכאר והם ארבע
מאות ותשעים שנה ובית ראשון עמד ארבע מאות ותשע
עשרה שנה וחצי וישארו לשלימות אפים ושלש מאות שנה
כמו חמשי וחמש שנה וחצי ויגרע מהם שלש שנים שעברו
לשלמה בעת בנין הבית וארבעים שמלך דוד ונשארו כמו
שתים עשרה שנה וחצי שהיו ימי שאול ושמוא כי בתחלת
ממשלת שמוא הובא הארון לקרית וכבר היו ימי עמרו
שם אחר שמלך דוד שבע שנים וחצי כי אז הוציאו דוד
משם כמו שנתכאר בספר דברי הימים ואבקשה בינה לל
בקשתי שאבין אלה הרבדים והנה עומד לנגדי אחר מן
המלאכים כמראה גבר ואשמע קול ארם והוא המלאך
שהיה קולו כקול ארם ושמעתי קולו כין נהר אולי וקרא
אחר מן המלאכים ואמ' ואתה גבריא' נאר לי זאת המראה
ויבא אצל המקום שהייתי עומד בו ונבואו הייתי נבעת
מראיית המלאך ונפלתי על פני כחזון החלום ההוא מרוב
הבעתה ויאמר אלי אתה בן ארם הבן זה כי זה החזון אשר
ראית הוא יהיה לעת קץ ולזה ראוי שתבינהו כרי שיגיע
מזה החזון שראית התועלת המכוון והוא להשתדל ברע
שלא יגיע ולהביא הטוב כיותר שלם שאפשר וברברו עמי
הייתי נדרס על פני ארצה כי לא נותר בי כח והנה נגע בי
זה המלאך ויעמידני על מעמדי הראשון ויאמ' הנני מודיע
את אשר יהיה באחרית הועם שועם השם את ישראל כי זה
יהיה למועד שהוא קץ לזה האיל אשר ראית בעל הקרנים
הנה שתי הקרנים הם מלכי מדי ופרס כמו שביארנו במה
שקדם והצפיר השעיר הוא מלך יון והוא אסכנרדון מקרון
והנמשכים לו ממלכי יון והנה הקדן הגרולה אשר בין עיניו
הוא המלך הראשון מהם והוא אסכנרד והושברה ותעמרנ

ארבע תחתיה הנה ארבע מלכיות מגוי יון תעמודנה אך
לא יהיו ככח המלך הראשון שהוא אסכנדי ובסוף מלכותם
ברצות השם להתם ולפלות הפושעים מישראל יעמוד מלך
עז פנים ומבין הירות והוא אנטיוכוס הרשע וזה לאות כי
מלכות רומי היא החיה הרביעית כי אמר שכבר היה
אנטיוכוס בסוף מלכות יון ועצם כחו על ישראל אין זה ככחו
כי אם כחט ישראל ונפלאות ישחת רל שענין השחיתו יהיה
נפלאות כי פלא יהיה איך יוכל להשחית כל כך ולא יבצר
ממנו כל אשר יום והצליח ועשה כל אשר יחפוץ והשחית
גבורים ועם שהם קדושים והם ישראל וכהניו והנה יצליח
בעבור שכלו וחכמתו כי בידו מרמה יוכל להשיב כה כל
אשר יחפוץ לעשות מהרע ובלבבו ובמחשבתו יגריל לעשות
כי הוא יחשוב באי זנתחבולה יוכל להכניע את שונאיו ער
שכתחבולותיו ישחית רבים כי אז לא היו נשמדים ממנו ואז
ישיגם ועל שר השדרים והוא השם יעמוד להכריח את ישראל
להמיר דתם ושלא יעברוהו ובוולת יד מי שילחם עמו ישכר
בי השם עושה זה לנקום נקמתו ממנו כמו שכא כסיפורי
אז המלכים והוא כי גלכת אנטיוכוס להלחם על ירושלם
עבר הרכב אשר היה בו אצל הפיל ויצעק הפיל ולצעקתו
רגזו הסוסים ונהפך הרכב ונשכרו עצמותיו ומראה הנקר
והערב אשר נאמר לא היה משל אך הוא אמת ואין צורך
לפרשו ואתה סתום החוון הזה אשר נתבא בו קץ אלו הצרות
כי זה יהיה לימים רבים אחר זה ולזה צריך סתום כדי
שלא יתייאשו ישראל מן הגאולה ואני רניא נשברתי ונחלתי
על זאת המראה ימים וקמתי לעשות מלאכת המלך ואהיה
תמה מאד על המראה הזאת ואין מי שיבין אותם כי סתומי
הם הנה זהו כיאור מה שנראה לנו בחוון הזה וכבר חלף
ועבר ונלת הקץ לגאולת צבא ה' ובנין מקרשו שהוא עתיד

והוא סתום מאד כמו שתראה כי לא נתבאר בו מאי זה
זמן הם יתחילו אלו האפים ושלש מאות גם כן עניין הבקר
והערב לא נתבאר רק מצד המשל

בשנת אחת לדריוש

ע"ר סוף הספר דאוי שתדע כי דריוש

הנוכר המרוב הוא אשר

קבל המלכות במות בלשצר ואחשורוש הנוכר פה אינינו
אחשורוש הנוכר כמגלת אסתר והוא אחשורוש הנוכר
בספר עזרא כאמרו וכמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו
כתבו ששנה על יושבי יהודה וירושלם ובימי דריוש מלך
פרס נבנה בית המקדש כמו שנוכר בנבואת חגי וזכריה
והוא היה כן אחשורוש הפרסי כמו שנבאר שם בג' אשר
הומלך על מלכות כשדים הנה מלכות כשדים הוא מלכות
נבוכרנצר שמלך ככל העולם למלאת לחרבות ירושלם
שבעים שנה ר"ל שבעים שנה למלכות כשדים אעפ שאינם
שבעים שנה לחרבות ירושלם או חשב דניא חרבות ירושלם
מעת גלותו כי מאז התחיל הגלות והוא חרבן מה לירושלם
ולפי שראה דניא שכבר הגיע העת ההוא ראה להתפלל
לשם בצום ושק ואפר כי מפני הצטער דניא מאד על זה
אולי ימשך לרניא שיושגחו כשיתן להם הטוב אשר יער
ירמיה כי ירא דניא שמה גרם החטא ולזה לא נתפקרו
ישראל עדין להשיבם על ארמתם שומר הברית והחסר וגו'
ל' שהוא מקיים הברית והחסר או שהוא ממתין אותו
להם לעת הראוי ולזה לא נתן לישראל כל הטוב שנשבע
בימי יהושע כדי שיהיה שמור להם אל העת אשר לא
יפקר מהם אחר זה והוא כימי הגואל כמו שבארנו בכאורנו
לדברי התורה חטאנו וגו' רמו בחטא על השגגה כאמרו
נפש כי תחט בשגגה רמו א' הנטייה מהדרך הישר כאמרו

וישר העויתי ומדשע אי החטא בודון ובמדד אי החטא בודון
 על דרך מרד לא לבקשת הנאה והמשל שמי שאכל במוזר
 נבלה בעבור תאותו לאכול הבשר ההוא הנה רשע בזה ואם
 אכלה לא לתאכה לפי שיש בשר היתר אצלו וטובה כמות
 אך מתכוין למרוד הנה מרד בזה ובסוד מהמצו והמשפט
 דמו אל חט ועו אשר יסורו בדכל מצות ה' כמו שבפל זה
 בתורה וכן קרה לישראל כמו שנזכר בספר מלכים והנה
 זכר אלו העבירות בהרדגה להעיר כי מהעבירות הקטנות
 צריך להזהר כי הם יביאו הארסא החמורות לך ה' הצדקת
 וגו' לל הצדק והיושר כי ביושר שפסת את ישראל על מעלם
 כמה ששלחת עליהם מהרעית עד שהגליתם מארצם לה'
 אהינו הרחמים והסליחות כי מדרגנו בו רל כי לולי רחמי
 וסליחתו בעבירות היו ישראל מחוייבין בלייה לפי שמרד
 בשם ועל דרך מרד עברו המצות הנכללות בתורה ולא
 שמעו לקול ה' ללכת בתורתו אשר צחן להם ביד עכריו
 הנביאים כאשר כתוב בתורת משה את כל הדעה הזאת
 באה עלינו ובכר בארנו שהענין הוא כן נפרשת וזיה כי
 תבא ולא חלינו את פני אהינו לשוב מעונינו ולהשכיל
 באמתך באר בזה כי התפלה לשם על השבת באלו הדעות
 שבאו בסנת החטאים לל ירושת הארץ והעיר בזה שאם
 היו עושים כן היו נפקדים קודם הזמן שהוגבל להם על יד
 הנביא כי חנון ורחום ה' ונחם על הרעה אך לא השתרלו
 בזה ולזה שקר ה' על הרעה כי בחטאינו ובעונות אכותינו
 אמר בחטאינו כי גם הכנים חטאו מפני שלא שכו אל ה'
 באופן שייסור הרע מהם אשר בא להם כעונות אכותם ואמ'
 כי מפני אלו החטאים עם ישראל ירושלם לחרפה לכל
 סכיכותם למען ה' פעם ידבר לנכח ופעם שלא לנכח הורה
 בזה על שהמקדש מעיר על מציאות השם הנקל בזה השם

לל יוד הא זו ה כי הוא מורה על אמתתו יותר מכל השמו
כמו שביארנו בחמישי ממי. על הר קדש אהי ירמה
שהלך שם להתפלל כי משם תהיה התפלה יותר נשמעת
ליתרון הגעת השפע האהי שם או אפשר שיהיה הרצון כזה
שכבר התפלל אל השם בעבור הר הקודש שהוא שמש
שישוב להבנות בו בית המקדש והאיש גבריא אשר ראיתי
בחזון הנה מצאנו בזה הספר הנכואי שני שמות למלאכים
זהם גבריא ומיכא והנראה בעיני לפי מה שיתנהו העניין
והעיון והתורה כי גבריא הוא המלאך אשר יגיעו הנבואות
לנביאים כאמצעותו ונקרא גבריא להיות מדרגתו
התייחסות אל מדרגת השכל האנושי כמו צורה ושלמות
לו באופן מה והוא אשר יקראוהו האחרונים השכל הפועל
וקראוהו הפילוסופים הנפש הנמצלת מהגלגלים ובכמו זה
אמר יחזקאל כי רוח החיה באופנים כמו שיתבאר שם בעל
וכבר בארנו במי שאו השמות כלם מורים על עניין אחר
והנה השכל המקבל שפע זה השכל הנקרא מיכא כי הוא
בעצמותו מך וערום מהשגות המושכלות והשכל הזה
בשיקבל שפע מהשכל הפועל שכלו כמו צורה וקרא שכל
צקנה ומצר שיש לו כח לקבל יותר מזה השפע הוא מך
ולזה יקרא השכל הנקרא מיכא והוא שר ישראל כמו
שהתבאר בתורה וזה כי ישראל אינם תחת המערכת אשר
לכוכבים אך הם מונהגים מהשגת אהית הרבקה בשם
מצר השכל הנקנה כמו שכארנו. ובמאמר הרביעי ממי
זוהו מה שראינו להציע אותו כזה המקום ועוד אני מדבר
בתפלה ירמה שהמתין להתפלל לעת הערב כי אז היה
מצטער מהצום לא כבקר ולזה לא היה ראוי שיקרא צום
מפני זה וזה מכואר. והאיש גבריא אשר ראיתי בתחלה
מועק ביעתרל מיוגע ביגיעו ושרשו ועף והוא מעניין עיפו

27
והרצון בו שכבר ראה אותו בחזון קודם זה והיה אז דניא יגע
כיגיעות נוסף מהשגת המלאך עד שכבר נבעת ונפל על
פניו עד שנגע בו והעמידו על עמדו ולזה סיפר בזה המקו
שזה המלאך היה נוגע אליו בעת מנחת ערב ומפני זה
נתחוק ולא היה בו עייפות עתה להשיבו עתה יצאתי
להשכילך בינה אמר יצאתי על צד המשל כשע אמרו הנה
ה יוצא ממקומו והוא משל להראות השפע השופע ממנו
בתחלת תחנוניך יצא רכב רל יצא רכב מאת השם לגלות
לו האמת בזה כי חמורות רל איש חמורות והוא חסר
הנושא וכמהו רבי שבועים שבעים נחתך על עמך ידמה
שאמר לו זה לפי שכבר היה חושב דניא כתפלתו להשתרל
שתהיה ואת הגאולה לישראל באופן שלא יחרב בית המקד
עוד ועל זה היה מתפלל ואעפ שיהיו ישראל משועבדים
למלכות שראה ער בא המלכות החמישית והנה חשב
שיהיה אפשר זה לפי שכבר נשאו ישראל עונם במה שיחלו
עליהם מהרעות והנה הודיעו המלאך שאין הענין כן כי לא
יעמוד כי אם עד סוף שבועים שבעים מעת חרבן הראשון
שהם ארבע מאות ותשעים שנה או יהיה הרצון בזה כי
דניא מפני שראה בחזון הנתן קדשו וצבא מדמס לעת
ארוך כי אם לו המלאך כי לימים רבי התפלל על זה והנה
הודיעו המלאך כי לא יעמוד הכית עד סוף שבועים שבעים
כי כן נגזר על עמו ועל עיר קדשו והנה רצה זה השם לכלה
הפשע שפשעו ישראל כי בזה הגלות הארוך יטהרו ולהתם
חטאתם שלא ישאר להם ממנו שום שארית על דרך אמרו
תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך או יהיה הרצון בכלה
הפשע וחטאת עונש עונם כשעם מחטאת סדום ההפוכה
והכל שב לענין אחר ולכפר העון שעו בו ישראל שלא ישאר
להם ממנו שארית באופן שיהיו ראויים להביא להם צדק

עולמים והוא המלכו החמישית כי אז יצדק קודש לעולמי
ער ולחתום חזון ונביא הוּו ללא עניין וכמוהו רבים והרצון
בוה שאז יחתמו חזיונות רבים כי אז ישפוך ה' רוחו על כל
בשר כמו שזכר ישעיה ואין זאת החתימה סתימה אך
הרצון כזה התרשם צורת החזון בנפש החוזה ואמנם אמר
זה כי מעת התחלת בית שני אין עוד נביא ואין חזון נפרץ
ובימי צמיחת מלכות החמישית ירכו הנבואות והחזיונות
או ירצה שאז יחתום כל חוזה ונביא כי סוף נבואת הנביאים
בלה לצמיחת מלכות מלך המשיח והביאור הראשון יותר
זכון ולמשוח קודש קדשים לל כי אז ימשח כשמן המשחה
כי כבר נגנו ורצה ה' שלא יהיה נמשח אז למיעוט קיומו
או ירצה במשיחה בחירה כפעם למשיחו לכודש וירצה כי
אז יהיה נבחר קודש הקדשים לא תסור הבחירה ממנו
ואפשר שירמוז אל מה שיעיר עליו קודש הקדשים כמו
שבארנו בכיבוד התורה והרצון שאז יהיו כל האנשי בחרו
השלמות האנושי ותרע ותשכיל וכו' לל ממוצא הרבר
שיצא בתחלת החנוך יותר מהשיעור הנזכר והוא שכבר
ישבו ויבאו לירושלם ער שיהיה עמהם משיח שהוא נגיד
זהו הכהן הגדול אחר שלימות שבועים שבעה והם השנים
שעברו מעת החרבן ולא רקק בשנים הנוספות כי לא היה
צריך להודיע זה לרניא כי אז היה יודע אותו והוא היה כמו
חצי שבוע בקרוב כי בשנ אחת לרדיוש היה זה החזון והנה
זה הכהן הגדול היה יהושע בן יהוצרק והנה הקריבו שם
אֵעֵפֶּ שלא נבנה הבית כמו שהתבאר בספר עזרא ושבעים
ששים ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ הנה החרוץ הוא
החפירה אשר סביב החומה לחוק העיר ואמר ששבעים
ששים ושנים תעמד ירושלם בנויה רחוב וחרוץ מעת
התחלת הבניין ולא חשב חצי השבוע הנשאר עם הששים

2

ושנים כי אז השבית טיטוס מבית המקדש זבח ומנחה והיה
דומה כאלו חרב ואמ' שזה יהיה במצוקת העתים כי כבר
יהיו ישראל במצוקה גרולה ולא חשב חצי כי כתבו עליהם
שטנה מלכי פרס ומדי עד שהגיע העניין לריוש הפרסי
ואז נבנה וגם אחר הבניין היה להם צרות רכות על ידי
מלכי יון וזולתם ולזה אמר ובצוק העתים ואחר השבועים
ששים ושנים וגו' לל כי אחר זה הזמן יברת ויפסק עניין
הכהן המשיח לא שיברת הוא בעצמו כי זה לא יקרה לעול
כמו שאמר ירמיה אבל יהיה עניין ההכרת שאין נגידות כי
מאז שבתה העבודה בבית המקדש והעיר והמקדש ישחית
עם המושל הבא לל עם טיטוס כי טיטוס לא היה מסכים
להחריב העיר והקדש כמו שזכר כסיפורי אלה המלכים
וקצו בשטף לל של קץ העיר והקדש בא עם נגיד בשטף לל
בריבוי עם להשחית כמו שטף המים הרבי וער קץ המלחמ'
הנה העיר נברתה שוממות הנה הפריצים שהיו כתובה היו
משחיתים אותו העם והורגים אותם עד אין קץ המלחמה
כי אז היו הפריצים נלחמים עם הרומיים והורגים בהם
לרוב והגבור ברית לרבים אותו הנגיד כי הוא היה קורא
להם לשלום והיה מבקש מהם שלא ישחיתו אך יתנו
תחת הרומיים עול צווארם וזה התמיר טיטוס שבע שנים
וחצי השבוע הנשארים מהשבועים שבועים ישבית זבח
ומנחה מבית המקדש ועל כנף שקוצים משומם לל כי מי
שהוא מעופף על כנף השיקוצים כי הוא עובר אילים והוא
טיטוס היה משומם ומשחית את ישראל עד שבלה ונחרצה
תתך על העם שהוא שומם והוא ישראל או ירצה ובעבור
כנף השיקוצים והתועבו שהעמידו במקדש מנשה וחכיריו
יהיה משומם הקדש זה הנגיד ויתמיר זה עד שבלה ונחרצ'
תתך על ישראל שתנא שומם ואמת הדבר וצבא גדול לל בי

הדבר שנגלה לרניא הוא אמת ובו מועד גדול וארוך ויהיה
צבא מעניין אמרו הלא צבא לאנוש עלי ארץ וכן את הדבר
לל והבין את הדבר והוא מקור ובו בינה כמראה הקודם
לל שהוא מוסיף ביאור וזה יתבאר כמה שיבא הייתי
בתאכל שלשה שבועים ימים ירמה שאז כתבו שטנה על
יושבי יהודה וירושלם להשחית ולהשבת הכניין ולזה ציער
עצמו רניא בזה הצער שזכר עשרי ואחר יום לחם חמורות
הוא לחם יפה מתוקן המלאכה שהיה מנהג רניא לאכול
מימנו וכיום עשרים וארבעה לחדש הראשון ירמה שזה
היה בחדש ניסן ולא חשש רניא אם ציער עצמו מבשר ויין
זסיכה בימי חג פסח על השבתת בניין העיר ירושלם והקל
זאני הייתי על יד הנהר הגדול הוא חרקל לל שבחזון נראה
לו כאלו הוא על שפת הנהר ההוא והנה איש אחר לבוש
הברים הנה בגדי בר הם לבני ואמ' שמתניו חגורים בחגור
של זהב אשר הוא מופז שהוא כתבולית הנקיות מכל סיג
זהנה אופו כאלף הוא כמו יופו ביור ועניינו שבאשר ירצה
להוציא מהזהב כל סיגיו ירוקוהו מאד וישימו עמו רברים
יטהרוהו מכל סיגיו ואמר שגיתו הוא כתרשיש והיא אבן
יקרה נוטה עינה לעין תכלת ופניו כמדראה ברק שמאיר
מעט רגע ואחר כן יעלם ועיניו הם כלפירי אש שהם
נותנים אור לאויר ומי שיכוין עיניו זולתו רואים כי העניין
יצטרך כראות מוחשיו אל אור ישימם לו נראים זורעותיו
שהם כלי הפעולות ויעיר בזה על מהות הדבר אשר בכאן
שהוא שופע מימנו ומרגלותיו שהם המשיגים המאחרים
מהמדאות הם כעין נחשת מלוטש שיורשמו כו הצורות
זקול דבריו בקול המייה רבה והנה זה כלו הוא משל לרבר
גבריא ובגדי הכר מעיר על הלובן והנקייות מכל לבלוך
וחסרון כי הוא נקי מחומר ואגורתו שתקשרהו הוא מה

שילך מדרגת הצורה ממשכליו אשר היו כלם רכר אחר
הוא מזהב היותר נקי מסיגו שאפשר וכבה נדעת כי התורה
רצתה שיהיו הרברים המעירים על אלו הנמצאים הכלתי
ניפסרים זהם נקיים מחומר כזהב לרב קיומו ונקייתו
ולהיותו יקר מאד אצל האנשים והגויה הנקשרת בזאת
החגורה רמו אל המושכלות אשר אצלו מצד מה שהם
מתרכות כי מהצר ההוא הם הולכות מהחגורה כמדרגת
ההיולי ואמ' שגם היא יקרה מאד ואם אינה כמדרגת הזהב
וראית פניו הוא ההשגה בו היא כמראה בוק שיושגו בו
מעט מהאור ואחר ישאר החשך הרבה והוא מכואר שכן
הוא הענין כשפע שישפע ממנו לארם ועיניו הם כלפירי
אשר לו כי מה שהוא כלילו להשגה והוא השגתו עצמו הנה
ממנו יושפע לארם שישג כמו שלפירי אשר ישימו הרברים
נראים ואמ' שורעותיו ומרגלותיו הם כעין נחשת מלוטש
לפי שכנחשת המלוטש יהיו הצורנת נרשמות ובוהא אמ'
שורעותיו ומרגלותיו זהם המשיגים לרברים ההם יורשמו
בו הצורות המושכלות אשר מהם חודשו וזה כי הרברים
המסוככים מהשכל הפועל יעירו על הנימוס המושכל אשר
ממנו התחדש מציאותו וכן יעירו על זה משיגיה מהמשיגו
יקרה שנעמור מהם על מהות הרבר כמו שנתבאר
כטבעיות ואמ' שקול רכריו כקול המון העיר על שהוא
משפיע כחזוק וכתוקף מה שישפיע מן המושכלות כי
הרברים המוחשים בעצמם צועקים ומוריעים הצורה
המשכלת אשר ממנה השתלשל מציאותם לעוצם הגלות
אופן החכמה כיצירתם והאנשים אשר היו וגו' ירמה שכל
זה היה כחזון והיה נראה לרניא זה המלאך בזאת התמונה
שזכר והיה נראה לו כי ככר היו אנשים עמו ולא ראו
המראה הגדולה הנפלאה הזאת אבל חדרה גדולה נפלה

עליהם והורי נהפך עלי למשחית דל שהצורה שהיא הודו
ויפיו ושומרת מציאותו נהפכה עליו להיות למשחית לא
לשומר כי נשתכשו פעולותיה עמרתו מרעיד דל שהיה
מרעיד איבריו ומניע אותם תנועות משונשות ושר מלכות
פרס עומד לנגרי דל כי אעפ שכבר נשמעו דבריך לפני
השם קודם שענית עצמך ואני באתי כדבריך או להודיעך
אמתת העניין הנה שר מלכות פרס והוא השליט המשיגת
במלכות ההוא מפני מערכת הכוכבים עומד לנגרי אחר
ועשרים יום שיש מן העת שנתת אל לכך להבין סוד אלה
הדברים ולהתענות עליהם כי מהשגחת ה' ית בכם נלחמתי
עם מה שראוי שנתחדש לכם מהרע מפני שר מלכות פרס
זהנה לפי מה שאחשו ידמה שזה היה סבה שכלם הסכימו
על בנין העיר והקודש ואעפ שאחר זה כתבו קצתם שטנה
עליהם מפני המתנגדים אשר לישראל כבנין ההוא כמו
שנוכר בספר עזרא והועיל זה גם כן אל שלא הרעו לישראל
פרס אכל עברו אותם עבודה מתוקה כמו שנוכר בספר
יוסיפון ואמ' גבריאל כי מיכאל והוא אחר
מהשרים הראשונים שראה דניאל בא לעורו להסיר מישראל
קצת הרע שהיה ראוי שימשך להם ממלכי פרס ובאמת
כי מצר מיכאל תרבק השגחת השם כישראל כמו שהתבאר
מדברינו במאמר הרביעי מ'י' וכאתי להבינך את אשר
יקרה לעמך באחרית הימים כי כזאת ההודעה תוחלת
זתועלת ללקיחת עצה על הרע שלא יקרהו וכטוב שיקרה
ביותר שלם שאפשר ועתה אשוב להלחם עם שר פרס דל
כי אני צריך להלחם בעבורכם עם שר פרס למנוע אתכם
מן הרע הראוי לבא איכם מצרו אלא שכאשר אצא מענייני
השר ההוא ורעותיו אשר ידמה להרע לכם הנה שר יון בא
והוא ירע מאד לישראל אבל אגיד לך את הרשום שיגיע

לכם ממנו בכתב אמת בלא חירות עמוקות אבל יהיו
הדברים בעצמם אמת והנה תדע כי אין אחר מתחוק עמי
בכל אה המלחמו שאני נלחם בעמורכם כי אם מיכא שרכם
אשר מצרו תרכק בכם ההשגחה פרשית וזה כי כל השרים
אשר מצר מערכת הכוכבים הם כנגדכם וזה הענין הל כי
מצר ההשגח הכוללת היה ראוי שיקרה הרע לישראל ולזה
תמצא שלא יכול גכריא לשמרם מהרע כימי מלכי יון
באופן ששמרם כימי מלכי פרס כי לא היו ישראל או ראויים
אל שתרכק בהם כמו זאת ההשגחה והנה אני בשנת אחת
לריוש הייתי עומד למחזיק ולמעוז למיכא על דבר הגעת
ההשגחה האהית לכם כי מאז התחיל הרע לצמוח לפי
הראוי משפע ההשגחה הכוללת ועתה אמת אגיד לך והנה
עומדים מזה המלכות שהוא החיה השינית שלשה מלכים
עור בזולת כרש שהוא עתה מלך והם כלם מפרס והנה
הרביעי לזה המלכות אשר לפרס שהוא השלישי מאלו
השלשה יעשיר עשר גדול מכל מלכים שהיו לפניו והוא
ארתחששתא השני והיה גם כן נקרא רדיוש לפי מה
שיראה מספר יוסיפון ובהיותו חזק כעשרו יעיר כל
מלכותו ויסירהו מירו מלכות יון והנה הראשון שיעמוד
מזה המלכות יהיה מלך גבור והוא אלכסנדרון מקרון
שנצח כל המלכות והוא ימשול ממשל רב ונפלא ועשה
כרצונו לא ימצא לו חולק כי הכל ינצח בקלות וזה בלו
מבואר שהרי היה כן מסיפורי ענייניו ונעמדו בתקפו
תשבר מלכותו בזולת שינוצח מאחד מהמלכים אבל יהיה
זה שישימו אנשי ביתו סם המות כמאכלו ואז תחז מלכותו
לארבע רוחות השמים כי אז חלק אלסנדרר המלכות
לארבעה שרים ממשפחתו כמו שנוכ בספ יוסיפון בו גירוף
ולא לאחרייתו הנה הבן יקרא אחרית לאדם כי בו ישאר לו

זכר בעולם הוזה וכבר סופר שם כי אשת אלסכנדר ילדה בן
אחר מות אלסכנדר ולא ירש מהמלכות דבר כי כבר היה
לארבעה השרי אשר חלק להם המלכות אלסכנדר בחייו
ולא במשלו אשר משל רל שלא תהיה ממשלת אלו גדולה
בממשלת אלסכנדר אשר היתה כתכלית התוקף כי תנתש
מלכותו ותעקר ותגיע מקצת אלו הארבע לקצת וגם תעקר
ותגיע לאחרים מלכד אלה וכן היה כי מלך יון המית מלך
מצרים ולקח מירו את ארצו והוא אנטיוכוס שהרע לישראל
מאד גם סיפר באותם הסיפורים שקצת מהמלכות מרה
והומלך שם מלך אחר והנה התחיל לספר איך זה הענין
ואמ' שבכר יחוק תחלה מלך הנגב והוא מלך מצרים ומן
שרי אלסכנדר רל אחר משאר המלכים אשר חלק להם
מלכותו אלסכנדר יחוק על מלך הנגב והוא מלך הצפון
לפי מה שיתבאר אחר זה והנה מלך הצפון והוא מלך יון
או מלך רומי יהיה מושל בתוקף הממשלה שלו ויהיה
מצליח כנגד מלך הנגב ולקץ שנים יתחתנו זה בזה וזה
יהחתן יהיה כי בת מלך מצרים תבא אל מלך הצפון לעשו
מישרים ביניהם רל להשלים ביניהם ולא תוכל לעצור
ולמנוע כח הזרוע אשר למלך הצפון כי יחלש מאד לפניו
ולא יעמוד גם כן ורועו אשר חשב שיהיה לו בכית מלך
הצפון והוא בתו שחשב שתסיתהו לבלתי הלחם עם מלך
הנגב תנתן למות וגם המביאים אותה והיוולרת והמחויק
אותה והם חכמיה יודעי העיתים שהביאה עמה ועמד
מבצר שרשיה וגו' והנה זו מלת כנו נוספת והרצון שבכר
יעמד כן מסעיה אחר יצא משרשיה שהם אביה ואמה
יודמה שזה הבן היה בן אחיה או בן אחותה והוא יבא אל
חיל מלך הצפון וינצחנה ויבא גם כעיד המבצר אשר למלך
הצפון ועשה בהם ברצונו והחזיק וימשול בהם וגם אליליהם

עם שדיהם עם כלי חמרתם יביא נשכי למצרים והנה
מלך הנגב יעמר שנים כזולת מלחמה ממלך הצפון כי ירא
להלחם עמו מפני מה שקרה לו בזאת המלחמה ואחר זה
בא מלך הצפון במלכות מלך הנגב ולא יהיה שם מלחמה
או ישוב אל ארמתו ובני מלך הצפון יתגרו במלך הנגב

ואספו המון רב להלחם עם הנגב מדי כואן ששף ועבר
לל שהשחית בכל המקומות שעבר שם מרוב חיילותיו
בלחוך השור את ירק השדה ואחר ישוב ויתגרה עם אנשי
המקומות שיעבור בהם מלך הנגב עד שיגיע למעון מלך
הנגב וזוא עיר המלוכה ויעשה עצמו מר מאד מלך הנגב
להשחית מלך הצפון אשר בא אליו להלחם בארצו ויצא
ונלחם עמו לל עם מלך הצפון והעמיד מלך הנגב המון
רב להלחם עם מלך הצפון ונתן המון חיילות מלך הצפון
בידו ויתנשא מאד מלך הנגב ויתגאה ויפול רבכות מחיילי
מלך הצפון אך לא יתחזק ולפני מלך הנגב לל שאין זה סבת
עוון על מלך הצפון אך הוא סבת השפלתו כי הגדיל לעשות
ולזה ילכש מלך הצפון קנאה לבקום נקמתו מימנו ושוב מלך
הצפון להלחם עם מלך הנגב והעמיד המון רב מההמון
הראשון שהיה המון חיילי זלקז העתי שהם מספר מחשני
יבא מלך הצפון עם מלך בחיל גדול וכרפוש רב כדי
שיוכלו לעמוד שם זמן ארוך והנה בעתים ההם רבים
עמדו על מלך הנג להלח עמו וזדמה שזה היה מפני המון
החיילים הרבים שהרג במלחמה האחדת ובני פריצי עמך
ינשא להעמיד חזון ונכשלו ידמה שקצת היהודים אשר
תחת מלך הנגב היו מתנשאים להעמיד חזון לל שהיו
מתפארים בנכואה וכבר נהרגו כי נמצאו רכריהם כזוכים
והנה יקרא הנהרג נכשל באמ' והיה הנכשל בהם ביום
ההוא ברור והנה יבא מלך הצפון והוא אנטיוכוס הרשע

וישפוך סוללה להפיל החומות וילכוד עיר מבצרות וזדועות
מלך הנגב לא יוכלו לעמוד לפני מלך הצפון קבוץ גבוריו
היותר נבחרים ואין למלך הנגב כח לעמד ויעש חיל מלך
הצפון הכא אליו כרצונו ואין עומד לפניו שילחם עמו וירפו
ידיהם ואחר שנצח מלך מצרים עמד בארץ הצני להשחית
ארץ ישראל וכלה בירו כמו שקדם וישם מלך הצפון פניו
לכוא בתוקף כל מלכות ארץ הנגב רבים שרים מישראל עמד
להשחיתם והם אשר לא רצו להמיר תורתם ועשה מה
שרצה מזה והנה כת אחת לנשי השלמות והיא חנה ושבע
בניה יתן חילו למלך להשחיתה כי כבר סופר כי המלך
נפרד מירושלם כאשר לקחו והביאוה לפניו ולא תעמוד
דל שלא תנצל מירו ולא תהיה נשמעת למלך להמיר דתה
היא וכניה ונהרגו כלם לכבוד השם וגם היא מתה
אחריהם וישם פניו לאיום לתפוש כל ירא השם ולכר רבים
שהיו שומרים התורה כמו שסופר והנה שר וקצין והוא
מתתיהו השיב חרפתו לו דל שכבר השבית האיש שהיה
מחרף את השם מישראל כמו שסופר ויהיה הרצון בחרפתו
בלתי איש חרפתו ישיב לו כי כבר הרג עם המחרף ההוא
שר הצבא אשר היה אצלו והוא אנטיוכוס הרשע ישים פניו
למעוזי ארץ והיא עיר ירושלם כמו שסופר ונכשל ונפל מן
הרכב ולא הספיק לו לעלות לירושלם ועמד במקומו
מעכר ישראל ממצות התור ונוגש אותם בעל הרר כי הוא
היה בן אנטיוכוס הרשע וכמעט זמן ישבר מהיות מעכר
ונוגש כי ישבר שימות לא בהתראות פנים ולא במלחמ כי
דמתריאוס יכה כל חילו ויקח מלכותו וזה דמתריאוס בן
סליקוס שהיה איש נבזה ולא נתנו עליו הוד מלכות ועמד
במקום בן אנטיוכוס וכא על מלכותו בשלוח כי בפיתויים
והסתות ורברי חלקות יחויק במלכות והנה הזדועות שהיה

שופט בהם מלך יון ומנצח ונוצחו זיסחפו מלפניו והם שרי
הצבא וגם מי שהוא נגיד עם ברית קורש והוא יהודה
מכבאי שהיה משוח מלחמה ישבר וישחת על ידו והנה
יעשה מרמה דמתריאוס מאשר יתחברו אל יהודה מכבאי
כי עורר עמו מלחמ' בעת שהיה יהודה עם מעט ושר צבא
דמתריאוס שם קצת חילו מימין יהודה וקצתו משמאלו ועם
כל זה עלה ועצם במעט גוי כי הכניע אשר לפניו ולולי
החיל שהושם במרמה מאחריו הוה יהודה מנצח המלחמ'
והנה זה דמתריאוס ובא כמלכו הוה בשלוח וינחל משמני
מדינה ומרוב הסתתו את העם שיסכימו שיהיה מלך עליה
יעשה אשר לא עשו אבותיו ואבות אבותיו כי הוא יפזר
ויחלוק לעם מלכו בזה ושלל זרכוש כרי שמשוך לבס ויחשו
מחשבותיו ללכו מבצרי ישר' ואח המחשבו יהיו עד עת מה
כי לאחר יעיר כחו ורצונו להלח' עם מלך מצרי' בחיל גדול
ומלך מצרים יתגרה עמו במלחמה בחיל גדול ועצום עד
מאד ובסוף העניין לא יעשה כי יחשבו עליו מחשבות עד
שכבר ישברוהו אובלי פת כגו והנה חילו ישחיתו מלך
הצפון באופן שיפלו ממנו חללי הכיס והנה שני אן המלכים
ינהגו בערמה ובמרמה עד שגם בהיתם על שלחן אחד
בפיהם שהם משלימים זה עם זה ולכס לא נכון או ירצה
בזה כי שני המלכים יכוננו יחד להרע לישראל גם מתיותם
על שלחן אחת עם מלכי ישראל כוב ירכבו ולא ישמרו
להם ברית וכן היה בימי ארסתבלום והודקנוס אבל לא
תעלה כירם כי לא הגיע עדין קז והושלם לבא עמה בגלות
והנה ישוב מלך הצפון אל ארצו ברכוש גדול ולכבו ורצונו
יהיה על ברית עם קורש רל כי מחשבתו להפר הברית אשר
להם עם ישראל כמו שזכר בסיפורים ועשה כנגד ואחר
ישוב לארצו לשנה הבאה ישוב ובא אל מצרים ולא תהיה

זאת המלחמה כראשונה שנצח מלך הצפון את מלך הנגב
ולא תהיה גם כן כמלחמה האחרון שינוצח כה מלך הנגב
וזה יהיה בזאת המלחמה השנית ינוצח מלך הצפון ובאו
כנגד אניות רבות מכתיים עמו הם הרומאני ויהיה נבאה
ונחלש מלך הצפון כמלחמה ההיא ואחר כן ישוב וועם על
בעלי ברי קודש ועשה כנגדם כי עשה הרג גדול בירושלם
גם הרג כהני ה' ואחר ישוב ויבין על הכהנים שהם עוזבים
ברית קדש מפחדם מזה הרשע והוא יתנחם ממה שעשה
ויצוה הכהנים לטהר את הבית ולשוב עכורת בית ה' על
עניינה והנה מי שהיו זרועים ממנו והם הרומיים יעמידו
המלוכה להם והיא מלכות רביעית והמלכות ההוא יחללו
המקדש מקדש המעון והוא המקדש שבנה הורדוס שהיה
בנין חזק מאד ועצום והסירו מהמקדש עכורת קרכן התמי
ומה שימשך לו מעכורת שאר הקרכנות ויתנו במקדש
השקוף והוא צלם עז שלהם שחשבו שיהיה משומם ישרא
כי כן סופר בספורי אלו הקודות והנה היה זה שהשחית
בית המקדש מחניף בשפתי חלקות מרשיעי ברית והם
הפריצים הצרוקים כי היה שיטוס מושך לבגס ומשיב אותם
לעכורתו בשפתי חלקו כמו שסופר והעם שהיו יודעי אלהיו
והם חיילותיו שהיו מאמונתו בחלקותיו גב יחזקו ועשו מה
שעשו להשחי העיר והקודש כי היו הרומניים רוצים לשוב
בראותם כי נהרגו רבים מהם ושיטוס היה מפתה בשפתי
חלקות ער שחוק לבם ועשו הרע לישרא כמו שסופר
בספורים אלו ומשכילי עם יבינו לרבים תורת העם והם
חכמי התורה שבעל פה והכהנים ויהיו נספים קצתם כחרב
וקצתם בשדפה כמו שנתפרסם מהרוגי מלכות וקצתם היו
בשבי ובביזה ימים ובהנשלם אחר חרבן ירושלם יעורו עור
מעט וזה המלכות שהיה כבתר אחר החרבן זמן מועט

ועמר המלכות ההוא כמו חמשים ושתיים שנה ונלוו עליהם
רבים בחלקלקות כפתויים והסתות והנה אמי עור מעט לפי
שאחר זה נהרגו כולם על ידי הזומיים. ומן המשכילים
יבשלו אז כמו ר' עקיבת וחכרד. והנה יהיה זה לצחוק פהם
נשרא מסיגי דעותיהם הנפסרות ולברר אותם וללכך אותם
כדי שיעמדו מזה על שיעור מה שראוי לסכול לכבוד השם
עם שכוח העונש הנפלא שיהיו ממה שהיה ראוי לבא להם
מהבליון על העונש שעשו כימי בית ראשון ויתכררו ויתלכנו
וזה הרע יתמיר למשכילי עם ער עת קץ כי עור זמן למועד
גאולת ישראל או דמונו באמרם ובהכשלם יעורו עור מעט
לימי רבינו הקדוש שאהב אותם אנשינום. אהבה נפלאה
ועשה במלך הזומניים כרצונו ער שימשול בכל העולם
ויתרומם כלבכו ויתגרל על כל אן לחשכו שאן אחר מאהי
הגויים שיעמוד לפניו ועל השם שהוא אהי האהים ירבר
נפלאות. כמו ענין החלש וההתגשם ושאר מה שנמשך
לזה מהאמונת הריא. זהעלית זה המלכות הלוקה ואת
האמונה ער אם יבלה ועם השם על ישראל כי בכר נעשתה
בישראל נחרצה דל שבכר עשו חטאים. כימי מלכי יהודה
היו מחוייבים בהם כלייה אך נפרע השם מחוכנו בזמן ארוך
להציל ישראל מהכלייה בעבור כרתו ברית עם האכות והנה
המלכות שידבר על האהים נפלאות לא יכין על אהי אכותיו
שהיו עובדים לצרק ולולתו מהכוכבים ולא יכין על חמדת
נשיסדל שלא גפנה איהם וזה כי המנהיג יהיה פרוש בלא
צשה והשני לא יקח אשה כנאם אחת והוא הקיסר ועל
כל אזה לא יכין דל מאהי הגויים כי על כלם יתגרל ולזה
לא יפנה לאוהיהם. ולא יעכור רק אל אהים לפי הנפלאות
שידבר עליו ולאזה שנתן לו מעוזים ועל כן המלך יפנה
כי יתעב חמנותו והוא מה שנתגשם בו האזה לפי רעתו

ולאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֲבוֹתָיו וְהוּא זֶה הָאֱלֹהִים הַנּוֹכַח יַבְכֵּךְ בְּזוֹלָתוֹ
וּבְכֶסֶף וּבְאֶבֶן יִקְרָה וּבְשֵׂאֵר רַב־רַיִם חֲמוּדִים וְעֹשֶׂה כָּל אֱלֹהֵי
הַדְּבָרִים לְמִבְצְרֵי מַעֲוִיִּים רַל כָּל הַעֲוִיּוֹת הַנְּצוּרוֹת וְעֹשֶׂה
עִם אֱלֹהֵי הַנּוֹכַח מֵאֲבוֹתָיו אֲשֶׁר הִכִּיר רַל כִּי כָּל אֶחָת מֵהֶם
יַעֲשֶׂה תְמוֹנָתוֹ וְיִרְבֶּה שֵׁם כְּבוֹ לְאֱלֹהֵי הַהוּא וְהַמְשִׁיל הַעוֹבְרִים
הָאֱלֹהִים בְּמִבְצְרֵי מַעֲוִיִּים כְּמוֹ שֶׁנִּתְפָּרְסַם הַיּוֹם מֵעֲנִיִּינֵי
הַהַגְמוֹנִיּוֹת וַיִּהְלַךְ כַּמְחִיר אֲרַמָּה רַל שִׁיחֲלָקָה לְשָׂרִים
וּלְמַלְכִים תַּחֲתָיו וְהֵם יִשְׁיבוּ לוֹ מִסָּ וּבַעַת קִץ יִתְגַּרֶה עִמּוֹ
מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וְהוּא הַמוֹשֵׁל בִּישְׁמַעְאֵלִים וְיִרְמָה שׁוֹהֵה הִיָּה בַעַת
הַזֹּאת שֶׁלָּקַח מֶלֶךְ הַנֶּגֶב מֵאַרְצוֹת מֶלֶךְ הַצִּפּוֹן קֶצֶת
אֲרַמִּינִיָּאָה וְקֶצֶת עֵיירוֹת אַחֲרוֹת וְהֵנָּה אַחַר זֶה יִתְעוֹרֵר
עָלָיו מֶלֶךְ הַצִּפּוֹן בַּחִיל רַב וּבֵא עָלָיו כֶּרֶכֶב וּבְפִרְשִׁים וּבְאֵנִי
רַבּוֹת יִבֵּא עָלָיו דֶּרֶךְ הַיָּם וּמִדֵּי בּוֹאוֹ כְּאַרְצוֹת יִשְׁחִית הַכָּל
עַד שִׁישְׁטוֹף כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר בּוֹ וּכְאֲרֵץ הַצִּבִּי לְכָל הָאָרֶץ
וְהִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעֵירוֹת רַבּוֹת יִכְטְלוּ רַל שִׁיפְלוּ בִירוֹ וְאֵלֶּה
יִמְלִטוּ מִירוֹ מֵהַ שְׁהִיָּה הַתְּחִלָּת אֲרֶצֶם אֵךְ שֵׁאֵם אֲרֵץ בְּנֵי
עַמּוֹן תְּפֹל בִירוֹ וַיִּשְׁלַח יְרוֹ כְּאַרְצוֹת אַחֲרוֹת וּזְלַת אֲרֵץ
הַצִּבִּי וְאַרְץ מִצְרַיִם לֹא תִהְיֶה לוֹ לְפִלִּיטָה כִּי בִירוֹ תְּפֹל
וּמִשָּׁל בְּמַכְמֵי הַזֶּהֱבָ וְהַכֶּסֶף רַל בְּמַטְמוֹנֵי הַזֶּהֱבָ וְהַכֶּסֶף
וַיִּמְשֹׁל בְּכָל חֲמוּדוֹת אֲרֵץ מִצְרַיִם וְלוֹבִיָּם וּכּוֹשִׁים יִהְיוּ
בְּמִצְעָדוֹ רַל שִׁיִּצְעֵד כְּאַרְצוֹ וַיִּכְבוֹשׂ אוֹתָם וְאַחַר זֶה יִבְהַלּוּהוּ
שִׁמוּעוֹת מִמִּזְרַח וּמִצְפּוֹן רַל שִׁמְאֵל הַמְּקוֹמוֹת יִתְעוֹרְרוּ
עָלָיו מִלְחָמוֹת וְאוֹ יִצְאָ לְקִרְאָתָם כַּחֲמִיָּה גְרוּלָה לְהַשְׁמִיר
וּלְהַחֲרִיב רַבִּים אֲשֶׁר בָּאוּ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ וַיִּטַּע אֵהֶלִי אֲפִרְנֹ
בֵּין יָמִים לְהַר צִבִּי קָרֵשׁ וְהוּא הַר הַמְּעוֹרָה שֶׁהִיָּה נִכְנָה כּוֹ
בֵּית הַמְּקָרֵשׁ וְאוֹ בֵּא עַד קֶצֶו מֶלֶךְ הַצִּפּוֹן רַל שִׁיפְלוּ בִירוֹ
שׁוֹנְאִיו וְאֵין אַחַר מַכְנֵי חַיְלוֹתָיו עוֹזֵר לוֹ כִּי מִשְׁמִים נִלְחָמוּ
וּבַעַת הַהִיא יַעֲמוּד מִיִּבְאֵל הַשֶּׁר הַגְּרוּל עַל כָּל הַשָּׂרִים

השופעים משפע הכוכבים שהם שרי או המלכות כמו
שקדם והוא העומד על בני עמך עם גבריאל להמשיך להם
ההשגחה האלהית הפרטית והיה עת צרה אשר לא נהייתח
מהיות גוי עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט עמך כל
הנמצא חי מהם שאפילו לא יהיה אחד בעיר אפילו שנים
ממשפחה הם ינצלו והנה לא נרע על מי תהיה הצרה אם
על הגוים כסבת או המלחמות הנפלאות שזכר והוא
הנראה יותר או על ישראל גב לא כי מפני ישראל מפורזי
בכל אלו המקומות שישחיתם מלך הצפון אי אפשר לפי
מה שאחשוב מזולת שיווקו בו ישראל בזה או אולי יעמוד
מיכא או להצי את ישראל מהצרה ההיא ואי יחדש ה מופת
נפלא יישיר המלכות החמישי להתקיים לעולמי עד כמו
שזכר בזה הספר והוא שכבר יחיה רבים מהמתים למען
יתפרסם זה המופת לכל האומות ואז יהפוך א עמים שפה
ברורה לקרא כולם בשם ה ולעכרו שכם אחר וזה ממה
שיסבב שלא תהיינה מלחמות אחר זה כי לא יהיו שם
אמונות מתחלפות והנה אלו המתים שיחיה אז השם יהיה
מנהגם וטבעם כמנהג שאר האנשים והוא שמעשיהם הם
בבחירתם ולזה סיפר שקצתם יקח מהשלמות מה שיזכו בו
א החיים הנצחיים וקצתם ירחקו מהשלמות והם הרשעים
עד שיהיו לבזיון ולכלוי מתמיד ולא יהיה להם חלק בטובה
והנה האנשים המשבילים יאירו עיני זולתם כזוהר הרקיע
שישים העינים כלם רואות כן ישפיעו אלו לכל האנשים אז
עד שכבר תמלא הארץ דעה את ה כמים לים מכסים והנה
מצדיקי הרבים אז יהיו רבים ככוכבים לעולם ועד ואז יהיה
דרך אל שתמשך תמיד האמונה האמתית לא תסור וזה
שכבר לא יהיה שם אמונה אחרת וימצאו רבים מישרים
ואת האמונה האמתית בכל דור ודור תמיד

ואתה דניל

סתום וחתום הרברים שלא תוסיף

להם ביאור על מה שנזכר וחתום

בזה האופן זה הספור שישאר סתום וחתום עד עת קץ
ישוטטו רבים להבין אלו הרברים ותרבה הרעת אז ואז יודע
פירוש אלה הרברים עד שהמתחרשים אז יישירו לעמוד
על כוננת אלו הרברי והם שנים אחרים לל שנים שהם אחר
ולא נתכאר מי הם אך ידענו שמעלתם למטה ממעלת
גבריא הרבה כי הם שאלו זה לגבריא וגם הם בארץ על
שפת היאור וגבריא היה ממעל למימי היאור וירמה שהם
קצת כחות יש להם מבא בחלומות ובכררי הנבואה וישבע
בחי העולם הנה השם חי העולם של מועד מועדים וחצי
וכאשר תכלה לאחר זה יר עם קרש לשכר את המלכות

האז תכלינה כל אלו לל שאחר מועד ומועדים וחצי תחל עם
קודש לגפץ אלו המלכויות אך קודם זה יהיה תחת יד המלכו
הרביעי בנגב ובצפון כאמ' כמה שקדם ויתיהבון כיריה ערן
וערנץ ופלג עירן והנה לא נדע מאי זה עת יהיה התחלת
זה המספר כי ירמה שיהיה מעת התפשט זאת סאמא

מספר זכבר סופר כי זה היה בימי קוסטנטיין הקיסר
ולא ידענו שיהיה בו זה שנזכר לבאר מזה איזה מספר

מהזמן יהיה המועד באופן שיסכים עם הקץ הנזכר אחר
זה אך נעמוד על זה הקץ ממה שזכר אחר זה ואני שמעתי
ולא אבין כפר אמ' דניאל שלא הבין זה הקץ ולזה שאל מה
אחרית אלו הזמנים כרי שירע למתי קץ הפלאות יתכררו
זיתלבנו ויצרפו רבים מסיגי העונות באורך הגלות והרשע
ירשיעו להמיר כבודם ולא יכינו אחר מהרשעים עניין זה
הקץ אך הצדיקים המשכילים יבינו והנה מן העת שהוסר
התמי שהוא בעת חרכן הבית עד העת שינתן השקוץ שומם
והוא העז יהיו ימים אלף ומאתים ותשעים שנה כי השנה

היא כמו יום ארוך והיום הוא שנה קטנה גם יש מקום
בארץ לא תהיה שם השנה כולה כי אם יום אחד יהיו ששה
חדשים ממנו יום והשאר לילה וממנו נעמוד על זה הקץ
כי ירענו שקעכ שנה אחר חרבן הבית נשלמו ארבעת
אלפים לכריאת עולם ולזה יהיה נשלם זה המספר כשיהיה
המספר לפרט האלף הששי ק"ח שנה והנה לא עמדו
הקורמים על זה הקץ עם קלות העמרה אזי מפני שכל
אחד מהם היה טורח להמצי' חשבון יגיע כימיו ולזה תמצא
רזל שנתנו קצים רביו וכלם כלו כי היו משתדלים להמציא
הקץ קרוב כדי שלא יתיאשו מן הגאולה המון העם אשרי
המחכה דבר הגאולה והם המאמינים מישראל שהם
מחכים תמיר העת ואף כי יתמהמה חכה לו ומפני העלם
המכוז בזה הקץ מהם מה נעים חלקו אם יגיע לימים שיכלו
מהעת הנזכר אלף שלש מאות שלשים וחמשה בי או ישלם
נפץ יר עם קרש לכלות הפושעים ואז לפי מה שאחשוב
תהיה נשלמת מלחמת גוג ומגוג והוא ארבע' וחמש שנה
אחר הזמן הראשון והנה קרא הימים שנים להוסיף בזה
העלם כי הרצון שיהיו הרברים סתומים וחתומים והנה לא
הסכמנו לפרש זה הענין ממש כמו שכתב החכם ר' אברהם
אבן עזרא לסבות רבות האחת כי התשובה לשאת ער מתי
קץ הפלאות תחייב שתהיה מקפת בכמו הזמן ההוא בכללו
ולפי פירושו לא הודיע כתשובה דבר מזה אך הודיע שיעור
הזמן אשר בו תצמח המלכות החמישית והשני כי בכר
אמ' ויתיהבון ביריה ערן וערנין ופלג ערן וזה לאות כי זה
הזמן מקיף בזמן הנתן בירו בכללות ועם הפירוש שפירשנו
יתיישב זה כלו ואתה רניא לך לקץ המוגבל לך לחיות ואז
תנוח. הל בעת המות ולקץ הימים הנזכרו תעמוד לגודלך
מהשוב שאז תשוב לחיות עם שאר המתים אשר יחיו הנח

זהו מה שראינו לכאר כזאת הפרשה שהגבלנו כאורה
ואולם התועלת המגיעות מזה הם רבים התועלת הראשון
הוא להודיע שהתפלה מן הארס בעכור וולתו ראוי שתהיה
באופן שיושגח וולתו מפני ההשגחה הרבקה כמתפלל וזה
אמנם יהיה כשיצער עצמו המתפלל צער נפלא כי להציל
זה יושגחו האחרים ולזה ספר כי רניא נתן פניו אל השם
לבקש תפלה ותחנונים בצום וכשק ואפר התועלת השני
הוא להודיע למה זה היה ארוך גלות בית שני מגלות בית
ראשון עם מה שנתפרסם מעוצם החטאים אשר עשו
מלכי יהודה ועם זה לא ארך זמן הגלות כי אם חמשים
ושתיים שנה ובית שני לא עברו על ארך זמן הגלות זה
האורך הנפלא והנה התר זה הספק יתכאר מזה המקו
וזה כי על החטאים שעשו בימי בית ראשון נגזר שלא יעמד
בית שני כי אם על שלמות שבועים שבעי ואחר זה יסלימו
לשאת את עון אבותיהם עת הגאולה הנה אם כן יתכאר
מזה המקום שזה הגלות אשר אנחנו בו היום בעבור החט
שחטאו ישראל קודם גלות ככל התועלת השלישי הוא
להודיע שההשגחה האלהית הרבקה בישראל תושפע להם
באמצעות גבריא אם היה מיכא שר ישראל מתחוק בזה
וזהו האמת כמו שבארנו מעניינו במאמר הרביעי מספ
מלחמות ה' וכאר מזה מסוד גבריא מיכא רבר נפלא
באר ומסכים למה שבארנו מעניינו במאמר הראשון
ובחמשי מבי' והוא מה שתאר אותו לפי שהוא לבוש הכר
זמתניו חגורים כזהב מופז ויתר מה שזכר מתארו לפי מה
שבארנו אצל כאור אלה הרברים התועלת הרביעי הוא
לפרסם יעודי הרברים שהם עתירים מאותם המלכיות
שכבר נתקטמו כולם וולתי מעט שלא נתקיים עדין והוא
ענין צמיחת המלכות החמישית ותשתער מלך הצפון עם

26
מלך הנגב כרכב ובפרשים וכאניות מדומיים והגמשך לזה
מאותן המלחמות לפי שכל הנשאר מזה נתקיים וזו ממנה
שיחוק בלבנו שזה היעור והוא יעור הגאולה נתקעם גב כמו
שנתקיימו שאר הרברי אשר נכללו בזה היעור התועלת
החמישי הוא להודי שכעון הרור יקרה שיהיו נספים הטובי
ברי שלא ישפע מהם טוב להם מצד השגחת ה' עליהם
ומזה הצד יקרה הרע לטובים אלא שאינו דע אנושי כי הרע
האנושי לא יגיע כי אם לפושעי' והוא העונש המיוחס לנפש
ולזה אם שמשכילי עם אשר יבינו לרכים יכשלו בחרב
ובלהבה כשבי ובכוה ימים וככר כאר כי מצד שהם משכילי
עם ויבינו לרכים יקרה להם זה וככר נרמו זה התועלת גם
בן בתורה לפי מה שכארנו במקומות ממשנה תורה שוכר
שהשם התעבר על משה רעה בעבור חטא ישראל כמו
שביארנו התועלת הששי הוא לפרסם יעור מופת
תחיית המתים שיהיה אחר צמיחת המלכות החמישית
אשר לא תסוד כי אם מיישיר אל קיומה ושימצאו דכים
יורעי השם בכל דור ודור ולזה סמך א ספור תחיית המתים
כי המשכילים יזהירו כוהר הרקיע לשפוך רוח השם על כל
בשר ושכבר יהיו מן או זהלאה מצדיקי הרבים בכוכבים
לעולם ועד התועלת השביעי הוא להודיע כי מאן יהיה
העולם נוהג כמנהגו עתה וגם המתים שיחיו יהיו בעלי
בחירה לאחוז בצדק או ברשע אי זה שירצו ולזה אמר כי
דכים מישני ארמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואף להרפות
לרראון עולם וככר יספק מספק ויאמר הנה איך יתכן זה
וככר ימשך ממנו שיהיו קצת המתים חיים לנקמה מהם
ולהרע להם והם הצדיקי אשר יקרה שיחטאו אחר תחייתם
ואנו מתירין זה הספק מפנים מהם עצמו שאיננו עול אם
לא ימית השם את הצדיק תכף היותו צדיק כדי שלא יחסר

שלמותו אֵלֶּפְ שֶׁכֶּבֶד יִקְרָה שִׁיחֲטָא אַחֲרֵי זֶה כֵּן הֶעֱנִין בּוֹה
בשׁוּה וּמֵהֶסְכִי הַכְּלִים אֲשֶׁר לְאֲרֵם הֵם כְּלָם כְּלִים בְּעֲצֻמוֹת
לְהַגְעַת הַשְּׁלֹמֹת לוֹ וְאֵלֶּפְ שֶׁקֶצֶתָם הֵם כְּלִים בְּמִקְרָה אֵל
הַחֲסֵרוֹן וּבִהְיוֹת הֶעֱנִין כֵּן הֵנָּה הוּא מִבּוֹאֵר כִּי הַתְּחִיָּה הִיא
לְכָל־חֲנִיבָה וְחֵסֶר כִּי הַכְּלִים אֲשֶׁר לְאֲרֵם הֵם כְּלִים בְּעֲצֻמוֹת
לְהוֹסִי עַל שְׁלֹמֹתוֹ לֹא לְנִשּׁוֹת אֵל הַחֲסֵרוֹנוֹ וְאִין רְאוּי שִׁימְנַע
ה' מִיִּשְׁפִּיעַ מֵה שֶׁהוּא שׁוֹב בְּעֲצֻמוֹתוֹ מִפְּנֵי שִׁיתְחַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ
רַע בְּמִקְרָה וּמֵהֶסְכִי כִּי מִפְּנֵי שֶׁבַע־תָּהִיא תִּמְלֵא דַעְיָה אֵת ה'
הָאֲרֵץ מִחוּזֵק הַשְּׁפַע הָאֲהִי שִׁישְׁפַע בּוֹמֵנִים הֵהֶם וְלֹא תִהְיֶה
שֶׁם אֲמוֹנָה נִבְסַרְתָּ הֵנָּה לֹא יִתְיַשֵּׁר הֶעֱנִין אִו שִׁיעַתְק הָאֲרֵם
כִּי אִם אֵל הַשׁוֹב וְשֶׁלְמֹת וְלוֹה הוּא מִבּוֹאֵר שְׁמוֹתָה הַתְּחִיָּה
לֹא יִתְכַן שִׁימְשַׁךְ כִּי אִם שׁוֹב וְשֶׁלְמֹת וּבְכַאֵן הוֹתֵר זֶה הַפִּסְקָה
וִידְמָה שְׁאִין תְּחִיָּת הַמֵּתִים אֵלֶּא לְכָל הַצְּרוּקִים וְלֹא לְכָל
הַרְשָׁעִי אֲבָל לְקֶצֶת וְלוֹה הוֹצֵר־הַמִּלְאָךְ לְיוֹעֵר לְרִנְיָא שֶׁהוּא
יְחִיָּה בַעַת תְּחִיָּת הַמֵּתִים הַחוֹעֵלֶת הַשְּׁמִינִי הוּא לְהוֹרִיעַ
עַת הַקֶּץ לְפִי מֵה שֶׁבְּאַרְנֹה וְהוּא הוֹמֵן שִׁישׁ בֵּין הַעַת שֶׁהוֹסֵר
הַתְּמִיד וּבֵין הַעַת שִׁינְתָן מִשׁוֹמֵם הַדְּכָר הַמְּשׁוֹקֵץ אֵצֶל הַשֵּׁם
זֶה־הֵם הָאֵלִים וְהַתְּמוֹנוֹת וְהוּא לְכָל־הַלְפִי מֵה שֶׁבְּאַרְנֹה בְּשַׁנְתָּ
קִיָּה לְפִרְט הָאֵיךְ הַשְּׁשִׁי לְיִצְרָה וּבְכָר הַתְּכָאֵר בּוֹה הַמְּקוֹם
שׁוֹה הַקֶּץ אִינוֹ מִצֵּר מִעַרְכַּת הַבּוֹכֵכִים אֲבָל מִצֵּר הַשְּׁגַחַת
הַשֵּׁם הַפְּרָשִׁית בְּעִכּוֹר הָאֵכוֹת וְלוֹה אִם וּבַעַת הֵהִיא יַעֲמוֹד
מִיְכָא הַשֵּׁה הַגְּדוֹל וִידְמָה שֶׁסְּכִיב הַעַת הֵהִיא יְחִישׁ הַשֵּׁם
הַיְשׁוּעַ אִם יִשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּרַבֵּם שֶׁנֶּזְ אִינוֹ ה' כַּעֲתָה אַחֲשֵׁנָה כֵּן
יְהִיָּה וְיַעֲשֶׂה ה' וְעֵינֵינוֹ תְּרַאֲנֵנוֹ אֲמוֹן וְהֵנֶזְ לֹא עֲמַדְנוֹ עַל שִׁיעוֹר
הַמוֹעֵדִים אֲשֶׁר אִם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֵדִים וְחִצִּי כִי אֵלֶּפְ שִׁיִּרְעֵנוּ
שֶׁהַתְּכִלִּית יְהוָה אֵצֶל הוֹמֵן שִׁישְׁלֵמוֹ אִךְ וְשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁי
וְחֲמֵשׁ הֵנָּה לֹא יִבְעֵנו מֵאִי זֶה עַת יִתְחִילוּ אִו הַמוֹעֵרִי כִי אִם
יִרְעֵנוּ זֶה נִחְלַק הוֹמֵן הֵהוּא עַל שְׁנַיִם וְחִצִּי וְהוּא יְהִיָּה שִׁיעוֹר

118
270
1358

המועד והנרא לי עתה שירמזו כמועדו מועד עמיד הכי ראשו
 ומועד עמיד הבית שני ער שהוסר התמי כי מן העת שהוסר
 התמי יחשב ער עת הגאול והנ ידענו כי עת עמיד בית שני
 מעת שהוסר ער שהוסר לגמרי הוא ששים ושני שבעו וחצי
 שבו שהם ארב מאו ושלוש ושבע שנה וחצי וירמה שעמיד
 בית ראשו היה ארב ותשע מאו ועשר שנה וחצי כמו שזכרנו
 כמה שקדם ולו יתבאר כי שני המועדים הם שמונה מאות
 וחמשים ושבע שנים וחצי וכל אחד מאו המועד הוא ארב
 מאו ועשרו ושמן עשר שנה וחצי ויהיו אלה מאתים ושמונה
 וחמש שנה וחצי ויהיה הרצון כאמ' למועד מועדו וחצי לומך
 שוה לשני המועד הנזכר ולמחציתם וכאשר יחזר עם זה
 ארכעו וחמש שנה והוא הזמן שתכל עם קרש לנפץ ולשכר
 כל אויביהם ויכנע גם כן גוג ומגוג והמונו הנה יחוייב מזה
 שיהי זה הזמן אשר בין הסרת התמי ובין כלוי אויבי האמונ
 האמתית אלה שלש מאות ושלוש וחמ שנה וכבר נתבאר כל
 מה שהיינו חושקים ידעת הבאור בו מזה הספר שהעירו
 הדברים קצתם לקצת שהבאור הוא בזה לפי מה שביארנו
 יתברך ויתעלה ויוצר הכל אשר גלה לנו סודות והנ היתה
 השלמת הביאור הזה כירח אדר שני של חמשת

אפי' תשעים ושמונה והתהל לא אשר עורנו

ברחמיו ובגודל חסדיו יהי שמו מבורך

על כל ברכה ותהלה אמן אמן

והנה נשלם פי' דניא תהלה לא אלהי ישראל

והוא יישיר אותנו כלכנו

שוא לעכרו לאהבו

וישלח לנו

מה' הגוא יגל יעקב ישמח ישראל אמן אמן וחלקי המחוקק
 יהי ספון עם מצריקי הרבי בכוכבי לעול וער אמן ואמן סלה

